

EDITORIAL

La adunarea generală a Filialei Județene Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Al. I. Cuza” din data 20 aprilie 2023, membrii acesteia au solicitat editarea unei reviste, după exemplul altor filiale. După adunare, în atenția Biroului Permanent a stat acest obiectiv important, având în vedere că rețeaua de socializare a filialei nu este accesibilă multor membri aflați la o vârstă înaintată și este necesară și o formă scrisă, cu un minim de informații, care să-i prezinte activitatea pentru public, alte filiale, asociații, autorități, mass media, etc.

Din proiectul de sumar aprobat de Comitet, s-a urmărit o prezentare pe scurt a filialei și istoriei sale, utilitatea pentru membri și principalele domenii de activitate, precum și exemplificarea unor momente de referință care trebuie cunoscute și de familiile membrilor, cadrele militare active și public. Astfel, în condițiile date, a apărut în sfârșit revista noastră. Nu avem pretenția ca aceasta să fie un reper în presa obișnuită, ea este un exemplar de început, experimental, pe criterii de utilitate a informațiilor pentru destinatarii menționați mai sus, urmând ca numerele viitoare să conțină mai puține explicații și mai multe activități concrete prin care realizăm scopul și obiectivele asociației și filialei, potrivit statutului acestuia.

În acest sens, așteptăm colaborarea de la cei care iubesc condeiul și tastatura calculatorului, fotografia, reportajul, desenul, pictura, evocarea istorică, interviul, creația literară, umorul poate, astfel încât revista să crească în atractivitate și diversitate culturală și de informare.

Cea mai bună formă de pregătire a numărului următor este prin articolele și cronicile mai importante postate pe grupul de pe internet, care privesc problemele noastre specifice și acțiunile la care participăm sau pe care le organizăm, așa că vă așteptăm să fiți coautori ai revistei și astfel primii critici dar și beneficiari ai acesteia.

Col. (r.) Costin Gavril

Președintele filialei județene Maramureș a
A.N.C.M.R.R. ”Alexandru Ioan Cuza”

În data de 20.04.2023, în sala de festivități a Cercului Militar Baia Mare, s-a desfășurat Adunarea generală anuală a Filialei Județene Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră „Alexandru Ioan Cuza”, la care a participat Gl. Mr. (rtr.) Buciuman Marian – prim vicepreședinte al A.N.C.M.R.R. „Alexandru Ioan Cuza”, direcționalul filialei.

În calitate de invitați, au fost prezenți Lt. col. Dreglici Marcel – comandantul garnizoanei Baia Mare și comandant al Batalionului 813 Infanterie „Maramureș”, Lt. col. Onisim Dumbrăvicean – șef de stat major al Centrului Militar Județean Maramureș și Col. (rtr.) Ceterchi Ioan – președinte al filialei Maramureș „Pintea Viteazu” a A.N.C.M.R.R. din M.A.I..

ATITUDINE

MONOGRAFIA Filialei Județene Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră „ALEXANDRU IOAN CUZA”

Col.(rtr) ing. Ionel CORCODEL

Ideea constituirii unei asociații a cadrelor militare în rezervă și în retrageră provenite din rândul cadrelor militare active ale Ministerului Apărării Naționale, la nivelul municipiului Baia Mare și al județului Maramureș, s-a născut în timpul evenimentelor din decembrie 1989.

Astfel, un grup de ofițeri în rezervă și în retrageră, care la acea dată activau pe lângă Filiala Maramureș a Veteranilor de Război, au pus bazele înființării unei asociații a cadrelor militare în rezervă și în retrageră.

Între ianuarie și decembrie 1990, acest grup face demersuri repetate la Ministerul Apărării Naționale pentru pregătirea documentelor necesare, iar pe data de 4 octombrie 1990, hotărăște constituirea „Asociației independente a cadrelor militare în rezervă - pensionari din județul Maramureș”.

Din grupul de inițiativă au făcut parte: col.(r.) Țocu Gheorghe, col.(r.) Ilea Nicolae, col.(r.) Cioltar Andrei, lt.col.(r.) Dănilă Mihai, col.(r.) Moldovan Ioan-Pavel, col.(r.) Costiniuc Pavel, lt.col.(r.) Nechita Dumitru.

Adunarea generală de constituire din data de 04.10.1990, la care au participat 38 de ofițeri, maiștri militari și subofițeri în rezervă și în retrageră, a ales un comitet care să conducă activitatea asociației între adunările generale, astfel:

- Președinte: col. (r.) Costiniuc Pavel
- Vicepreședinte: col. (r.) Liga Marcel
- Secretar: lt.col. (r.) Pițigă Marinică
- Contabil-casier: lt.col. (r.) Nechita Dumitru
- Membri:
  - col. (r.) Ilea Nicolae
  - lt.col. (r.) Ciubotea Ioan
  - col. (r.) Cebureac Dumitru
  - col. (r.) Cioltar Andrei
  - col. (r.) Țocu Gheorghe.

S-au ales de asemenea, comisia juridică, comisia social-obștească, comisia cultural-sportivă și comisia de cenzori.

În aceeași adunare generală a fost aprobat proiectul de statut și documentele necesare pentru ca asociația să devină persoană juridică, calitate care îi este acordată de către Judecătoria Baia Mare în data de 31.01.1991, iar asociația și-a permanentizat sediul în Casa Armatei Baia Mare.

În 20.09.1990 ia ființă în București Liga Națională a Ofițerilor în Rezervă și în Retrageră, iar ulterior, pe 31.05.1991, cu ocazia Conferinței Naționale, aceasta își schimbă numele în Uniunea Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și Retrageră.

În 11.04.1991 are loc Conferința județeană a Asociației independente a cadrelor militare în rezervă - pensionari din județul Maramureș în care se aprobă afilierea ei la Liga Națională a Ofițerilor în Rezervă și în Retrageră și constituirea ei ca Filială Județeană a Ligii Naționale. De asemenea se alege un nou comitet al filialei:

- Președinte: col. (r.) Costiniuc Pavel
- Prim-vicepreședinte: col. (r.) Liga Marcel
- Vicepreședinte: col. (r.) Mihăilă Ioan
- Secretar: col. (r.) Ilea Nicolae
- Membri:
  - lt.col. (r.) Nechita Dumitru
  - col. (r.) Brindescu Ioan
  - col. (r.) Cebureac Dumitru
  - col. (r.) Cilotar Andrei
  - lt.col. (r.) Bogdan Vasile.

După afilierea la Uniunea Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și Retrageră și după aprobarea statutului Uniunii se stabilesc și mandatele președintelui, biroului și comitetului județean care sunt de 4 ani.

La adunările generale ale Filialei Maramureș a Uniunii Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și Retrageră se aleg succesiv comitetele filialei, astfel:

11.03.1993:

- Președinte: col. (r.) Costiniuc Pavel
- Vicepreședinte: col. (r.) Liga Marcel
- Membri:
  - col. (r.) Ilea Nicolae
  - col. (r.) Țocu Gheorghe
  - col. (r.) Radu Alexandru
  - col. (r.) Ispășoiu Cornel
  - plt.adj.șef (r.) Szakacs Alexandru
  - m.m. (r.) Caulea Eugen
  - m.m. (r.) Pop Alexandru
  - col. (r.) Pițigă Marinică
  - col. (r.) Donca Alexandru.

22.03.1997:

- Președinte: col. (r.) Costiniuc Pavel
- Vicepreședinte: col. (r.) Liga Marcel
- Membri:
  - col. (r.) Tudor Neculai
  - col. (r.) Țocu Gheorghe

- plt.adj.șef (r.) Szakacs Alexandru
- m.m. (r.) Caulea Eugen
- m.m. (r.) Pop Alexandru
- col. (r.) Pițigă Marinică
- col. (r.) Ilea Neculai
- plt.adj.șef (r.) Vlad Dănilă
- col. (r.) Sântionean Viorel.

19.03.2001:

- Președinte: col. (r.) Sârbu Anatolie
- Vicepreședinte: col. (r.) Tudor Neculai
- Membri:
  - col. (r.) Cardoso Dumitru
  - col. (r.) Cordoș Gheorghe
  - slt. (r.) Szakacs Alexandru
  - m.m. (r.) Caulea Eugen
  - plt.adj.pr. (r.) Vlad Dănilă
  - col. (r.) Sas Constantin
  - plt.adj.pr. (r.) Radu Ștefan
  - lt.col. (r.) Bob Ianoș
  - col. (r.) Donca Alexandru.

26.03.2005:

- Președinte: col. (r.) Țocu Gheorghe
- Vicepreședinte: col. (r.) Tarța Dumitru
- Membri:
  - col. (r.) Cordoș Gheorghe
  - col. (r.) Vancea Ioan
  - plt.adj.pr. (r.) Radu Ștefan
  - col. (r.) Sas Constantin
  - slt. (r.) Szakacs Alexandru
  - col. (r.) Cardoso Dumitru
  - col. (r.) Tudor Neculai.

În data de **20.11.2007**, se schimbă denumirea filialei în Filiala Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere, iar la **26.03.2009**, componența comitetului este următoarea:

- Președinte: col. (r.) Țocu Gheorghe
- Vicepreședinte: col. (r.) Tarța Dumitru
- Membri:
  - col. (r.) Sas Constantin
  - plt.adj.pr. (r.) Radu Ștefan
  - slt. (r.) Vlad Dănilă
  - col. (r.) Corcodel Ionel
  - col. (r.) Cordoș Gheorghe
  - col. (r.) Vancea Ioan

- slt. (r.) Szakacs Alexandru
- col. (r.) Cardoso Dumitru
- col. (r.) Tudor Neculai
- col. (r.) Dascălu Traian
- col. (r.) Bota Ioan
- col. (r.) Leșe Valer
- slt. (r.) Berci Petru
- lt.col. (r.) Bob Ianoș.

28.03.2013:

- Președinte: col. (r.) Corcodel Ionel
- Prim-vicepreședinte: col. (r.) Leșe Valer
- Vicepreședinte: lt.col. (r.) Călărașu Petru
- Vicepreședinte: slt. (r.) Berci Petru
- Secretar: col. (r.) Bota Ioan
- Membri:
  - col. (r.) Gârdu Ioan
  - col. (r.) Tarța Dumitru
  - col. (r.) Roman Vasile
  - col. (r.) Brindescu Ioan
  - lt.col. (r.) Corneștean Iuliu
  - lt.col. (r.) Tămășan Stelian
  - lt. (r.) Szakacs Alexandru
  - slt. (r.) Vlad Dănilă
  - m.m. (r.) Ganea Alexandru
  - plt.adj.pr. (r.) Dicu Ilie.

30.03.2017:

- Președinte: col. (r.) Corcodel Ionel
- Prim-vicepreședinte: col. (r.) Călărașu Petru
- Vicepreședinte: col. (r.) Balan Gelu
- Vicepreședinte: slt. (r.) Berci Petru
- Secretar: col. (r.) Bota Ioan
- Membri:
  - ltcol. (rt.) Tamasan Stelian
  - slt. (rt.) Moldovan Iosif
  - lt. col. (r.) Corneștean Iuliu
  - slt. (rt.) Vlad Dănilă
  - slt. (rt.) Dicu Constantin
  - slt. (rt.) Ganea Alexandru
  - mr. (r.) Craciun Vasile

16.04.2021

- Președinte: col. (r.) Costin Gavril
- Prim-vicepreședinte: col. (r.) Fehete Mircea
- Vicepreședinte: col. (r.) Cornestean Iuliu
- Vicepreședinte: col. (rt.) Pop G. Alexandru

- Vicepreședinte: slt. (rt.) Berci Petru
- Secretar: col. (r.) Bota Ioan
- Membru (supleant) - plt.adj.pr. (r) Voita Ioan
- Membri:
  - comandor (rt.) Canta Ioan
  - col. (rt.) Corcodel Ionel
  - mr. (rt.) Tanta Ioan
  - mr. (rt.) Ianos Zoltan
  - slt. (rt.) Vlad Dănilă
  - plt.adj. (rt.) Aiben Ioan
  - plt.maj. (rt.) Matasaru Florin
  - plt.maj. (rt.) Maruseac Petru

Numărul membrilor filialei a crescut an de an, acesta stabilizându-se în jurul cifrei de 258, în prezent în evidența Filialei Maramureș a A.N.C.M.R.R. „Alexandru Ioan Cuza” fiind 258 membri cotizanți, 4 membri de onoare și 9 membri susținători.

De la constituire și până în prezent, filiala a devenit din ce în ce mai cunoscută pe plan local, colaborând și participând la activitățile desfășurate de autoritățile locale, încheindu-se în acest sens și un plan de colaborare cu primăria municipiului Baia Mare.

În permanent, filiala organizează și conduce manifestări ocazionate de zilele armelor, de Ziua Armatei României, de Ziua Națională a României, de Ziua Rezervistului Militar, de aniversarea unor evenimente istorice importante, etc.

O bună și fructuoasă colaborare avem cu Filiala Maramureș a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, cu Filiala Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Ministerul de Interne precum și din cadrul Serviciului Român de Informații, cu Filiala „Bogdan Vodă” a județului Maramureș a Asociației Naționale a Veteranilor de Război, cu unitățile militare din garnizoana Baia Mare precum și cu unitățile de ordine publică și siguranță națională din municipiul Baia Mare și din județul Maramureș.

În anul 2017, membri ai filialei noastre au participat la o excursie în Republica Moldova organizată de Clubul Ofițerilor de Tancuri „Mureș”, cu tema „Drumul de luptă al Diviziei 1 Blindată în vara anului 1941 pentru eliberarea Basarabiei”. Au fost vizitate o mare unitate mecanizată și Consulatul României din orașul Bălți, câteva cimitire ale eroilor români din raionul Orhei, Ambasada României, Muzeul Militar și Cimitirul Eroilor Români din Chișinău, cimitirile Eroilor Români de la Țiganca și Cania și crama de vinuri Mileștii Mici.

Filiala Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza” a hotărât ca în zilele de 26-27 mai 2017, aniversarea a 125 de ani de la demersul eroilor memorandiști transilvăneni ai anului 1892, să se facă printr-o acțiune organizată la Viena. Un grup de 55 de persoane, constituit din cadre în rezervă din toate structurile de apărare, ordine publică și siguranță națională din județele Maramureș și Satu Mare, precum și locuitori ai comunei Șișești, au reconstituit itinerarul parcurs și activitățile desfășurate de către cei peste 300 de români ardeleni, care, în mai 1892, s-au deplasat la Viena pentru a înmâna Memorandumul Românilor din Transilvania și Ungaria către Împăratul Francisc Iosif I.

Itinerarul a vizat mai multe obiective. Un prim popas a fost făcut la Ambasada Română din Austria, unde s-au deschis porțile pentru toți românii care au dorit să participe la momentul de evocare a eroilor memorandiști. S-a ținut apoi un parastas la Placa Comemorativă a ostașilor români căzuți pentru apărarea cetății vieneze la asediul turcilor din 1683, placă ce este fixată pe peretele exterior al bisericii Sfântul Iosif de pe Kahlenberg (Dealul Cetății) din capitala austriacă. Despre faptele eroice ale ostașilor români ce au luptat pentru apărarea Vienei în secolul al XVII-lea, precum și despre eroismul tanchiștilor români din cadrul Regimentului 2 Care de Luptă ce au luptat și s-au sacrificat în cea de-a doua conflagrație mondială pentru eliberarea Austriei de ocupația nazistă, a vorbit participanților col.(r.) Ionel Corcodel - președintele Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră „Alexandru Ioan Cuza”, Filiala Maramureș. Totodată a fost depusă o coroană de flori în amintirea veșnică a românilor căzuți pe meleaguri austriece.

În anul 2018, membrii filialei noastre au participat la două excursii tematice: „Pe drumul de luptă al Regimentului 2 Care de Luptă” și „Sărbătorirea Centenarului Marii Uniri la Viena”. Au fost vizitate Cimitirul Eroilor Români de la Zvolen din Slovacia, sediul veteranilor și partizanilor slovaci, Ambasada României din Bratislava, monumentul din localitatea Lidice din Cehia, Ambasada României din Praga, iar în Viena, Ambasada României, Palatul Belvedere, Muzeul Războiului, Cimitirul Eroilor Români din Primul Război Mondial.

Filiala Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră „Alexandru Ioan Cuza” a organizat în 4 octombrie 2018 activitățile prilejuite de aniversarea a 50 de ani de la înființarea „Regimentului 230 Tancuri”. Activitățile s-au desfășurat la Cercul Militar Baia Mare și la Camera de Comerț și Industrie Maramureș. Alături de cadrele militare prezente s-a aflat și președintele Consiliului Județean Maramureș, Gabriel Zetea, care a vorbit despre semnificația acestui an aniversar atât pentru Regimentul 230 Tancuri, cât și pentru România și județul Maramureș. Au fost omagiați eroii tanchiști din toate timpurile, precum și cei ai regimentului baimărean.

Joi, 1 august 2019, a avut loc o Adunare Festivă, organizată de Biroul Permanent al filialei, dedicată aniversării a 100 de ani de la înființarea Armei Tancuri în Armata României, moment când, la inițiativa Ministerului de Război, lua ființă primul batalion de care de luptă în Tabăra Mihai Bravu.

Centenarul armei tancuri a fost sărbătorit la Cercul Militar Baia Mare, de către cei care de-a lungul anilor au slujit sub faldurile drapelului în unități de tancuri.

Toți cei prezenți au primit câte o Diplomă aniversară din partea Biroului Permanent, au fost realizate fotografiile de grup, au fost schimbate impresii și depănate amintiri.

Pandemia care a cuprins întreaga lume a influențat și activitatea filialei, care a trebuit să fie desfășurată cu respectarea măsurilor de prevenire a răspândirii virusului Covid-19. Ca urmare a prevederilor statutare, în data de 16 aprilie 2021 a avut loc Adunarea Generală de dare de seamă și alegeri, cu această ocazie fiind ales un nou președinte al filialei în persoana colonelului (r) Gavril Costin (ales membru al Consiliului Director al asociației la Conferința Națională din 18.11.2021), un nou Comitet și un nou Birou. Cuvântul de ordine al activității noilor organe de conducere îl reprezintă „**Continuitatea**”, întrucât cei nou aleși sunt camarazi de nădejde, unii dintre ei cu vechi state de serviciu în conducerea și în slujba filialei, oameni dedicați plenar devizei, scopului și obiectivelor A.N.C.M.R.R. Fiind cunoscuți ca atare, alegerea lor a întrunit unanimitatea, ca o cheazășie a continuității

activităților desfășurate în interesul cadrelor militare în rezervă și în retragere, cinstirii eroilor neamului, a evenimentelor și personalităților de seamă din istoria națională și locală.

Evenimentele cu rezonanță istorico-patriotică au fost aniversate la datele știute, în colaborare cu autoritățile publice locale. În același timp am căutat să ne facem auzite doleanțele justificate cu privire la veniturile tot mai amenințate de măsurile nepopulare luate de către decidenții politici.

În concluzie, putem afirma că filiala județeană Maramureș a A.N.C.M.R.R. „Alexandru Ioan Cuza” a continuat să-și desfășoare activitățile specifice la parametri ridicați, fără sincope majore și fără ca rezerviștii maramureșeni să fie lipsiți vreun moment de sprijinul acesteia. În continuare ne vom preocupa de apărarea drepturilor rezerviștilor militari și desfășurarea activității în conformitate cu cerințele devizei:

PATRIE – ONOARE – DEMNITATE!

Col. (rtr) ing. Ionel Corcodel

Președinte de onoare al filialei județene Maramureș
a A.N.C.M.R.R. „Alexandru Ioan Cuza”

25 octombrie 1995

- În fața grupului statuar „DRAGOȘ și BOGDAN VODĂ” de la Cercul militar Baia Mare –
Un grup din rândul membrilor organizației județene Maramureș a UNCMRR

ISTORIE VECHĂ ȘI NOUĂ

STRUCTURI MILITARE ÎN JUDEȚUL MARAMUREȘ

- scurt istoric -

Col.(r.) Ioan BOTA

Până la Marea Unire din 1918, din Maramureș au luptat în armata austro-ungară peste 10.000 de maramureșeni, înrolați majoritatea în regimentele 85, 5 și 12 infanterie dislocate în garnizoana Sighet. Aceștia au luptat pe fronturile din Galiția, Serbia, Ucraina și Italia, în marile bătălii de la Lemberg, Doberdo, Manilowa și Piave. În armata austro-ungară, pe parcursul întregii conflagrații, au funcționat în această armată 3 generali (Ioan Boeriu, Gheorghe Domășneanu, Dănilă Papp), 15 colonei și 12 locotenenți colonei de origine română.

Prin Decizia Ministerială nr. 40 din 26 ianuarie 1919 a luat ființă în Transilvania Comandamentul 6 Teritorial Cluj denumit la război Divizia 20 Infanterie careia i s-au subordonat, printre alte unități militare care s-au înființat în acel an, și cele dislocate în județul Maramureș, astfel:

Regimentul 88 Infanterie Sighet a fost înființat la data de 6 iunie 1919 având la bază Batalionul 3 din Regimentul 81 Infanterie Dej care a fost dislocat în garnizoana Sighet, având reședința în cazarma situată pe strada TOKOLY (azi Dragoș Vodă) cu misiunea de a participa la apărarea noilor frontiere ale statului român. Regimentul a fost mutat în garnizoana Careii Mari în anul 1921 și desființat la data de 26 octombrie 1938.

Brigada 52 Infanterie Sighetu-Marmației a fost înființată la data de 16 august 1919 în baza Deciziei Ministeriale și a Ordinului Ministrului de Război nr. 2593 din 26 ianuarie 1919 având în componență Regimentul 103 infanterie dislocat în garnizoana Satu Mare și Regimentul 104 Infanterie care se afla la momentul constituirii Brigăzii pe câmpul de luptă în zona frontului TISA. Brigada și-a desfășurat activitatea în garnizoana Sighet până în anul 1923, când efectivele acesteia au trecut în componența Regimentului 88 Infanterie cu sediul la Careii Mari.

Regimentul 103/104 Infanterie Sighet a fost înființat în baza Ordinului Marelui Stat Major nr. 5170 din 6 septembrie 1920, unificându-se, începând cu data de 1 octombrie 1920, cu Regimentul 103 Infanterie. Regimentul a avut Statul Major și Batalionul 1 în garnizoana Sighetu Marmației și Batalionul 2 Infanterie în garnizoana Satu Mare. Regimentul a funcționat în garnizoana Sighet până în iulie 1923 când s-a desființat, efectivele acesteia intrând în organica Regimentului 88 Infanterie din Careii Mari.

Divizionul 5 Tunuri Munte a fost înființat în baza Înaltului Decret nr. 1674 din 12 aprilie 1923 din efectivele și tehnica Divizionului 2 Artilerie Munte dislocat în localitatea Codlea din județul Brașov, care au fost transportate la Sighetu-Marmației unde acesta s-a constituit, intrând în subordinea Diviziei 2 Vânători de Munte și a fost dislocat în cazarma Dragoș din localitate. Divizionul era organizat astfel: comandant, ajutor comandant, ofițer

cu mobilizarea, adjutant, casier, subofițer cu îmbrăcăminte, Bt. 1 cu secția de observare, legătură și transmisiuni, Bt. 2, Bt. 3 cadre, Bt. Depozit.

În luna octombrie 1934, divizionul a participat alături de Grupul 5 V.M. la manevrele regale desfășurate în zona Câmpeni din județul Alba. Marșul a fost executat în coloană, după B. 10 V.M. în condiții extrem de vitrege, efectivele și arsenalul trecând prin apa Crișului Negru prin 5 vaduri, podețe de lemn, toate acestea reprezentând un adevărat test de rezistență. Pe timpul manevrelor divizionul a executat misiuni în sprijinul unităților Grupului 5 V.M.

Cea mai importantă manevră la care a participat divizionul a fost cea desfășurată în luna octombrie 1936 în zona Sighet - Vadu Izei – Berbești – Călinești - Budești. Importanța acestei aplicații a derivat din faptul că efectivele unității au acționat în vederea rezolvării unor situații tactice în zona de acțiune în caz de nevoie.

Divizionul a părăsit garnizoana Sighet după cedarea părții de nord-vest a Transilvaniei și până la data de 5 septembrie 1940 s-a instalat în garnizoana Aiud.

Grupul 5 Vânători de Munte a fost înființat în anul 1925, dislocat în garnizoana Sighetu-Marmației, având în organică Batalioanele 9 și 10 V.M., subordonat Brigăzii 2 V.M. din Divizia 2 Munte. În urma reorganizărilor din anul 1937, comandant al Grupului 5 V.M., a fost numit colonelul Leonard Mociulschi, care a asigurat până atunci comanda Batalionului 9 V.M.. În anii 1937-1938 Grupul 5 V.M. a amenajat centrul de schi permanent la Lutoasa, în munții Maramureșului, la aproximativ 100 km față de Sighet, pe Valea Vaserului, unde s-au instruit subunitățile Grupului. În perioada 15 martie 1939 - martie 1940, structurile Brigăzii 2 V.M. se aflau în cadrul „Grupului Maramureș” în dispozitiv de apărare pe sectorul de nord-vest al frontierei, între Vârful Stog - Halmeu. În perioada menționată vânătorii de munte au depus o muncă asiduă pentru amenajarea pozițiilor de apărare, rezistând rigorilor iernii aspre din 1939/1940, stând de veghe zi și noapte, făcând față provocărilor trupelor horthyste și zădărnici încercările acestora de a infiltra spioni și grupuri de diversiune pe teritoriul României. Ordinul de părăsire a pozițiilor a căzut ca un trăznet. „Înfrigurare și suspine - consemnează Registrul istoric al B. 8 V.M., - toată lumea este tristă și plînge la Petrova, lumea ne întrebă cui îi lăsăm. Ofițerii și soldații erau zdrobiți. Un an și jumătate de muncă pentru apărarea acestor fruntării cade sub ascuțișul unui creion de diplomat străin”. La 30 august 1940 Brigada 2 V.M. și-a regrupat unitățile în raionul cu centrul la Negrești Oaș și în raionul cu centrul la Șișești (sud Baia Sprie), apoi s-a pus în marș pe jos, pe itinerarul Baia Mare, Mesteacăn, Dej, Gherla, Luduș, Târnăveni, Blaj. La începutul lunii octombrie 1940, Brigada 2 Mixtă Munte a fost redislocată în zona Hunedoara, Petroșani, Orăștie, Deva.

După încheierea celui de-al doilea război mondial, în județul Maramureș, la Borșa, a fost înființat în ianuarie 1949 Centrul de instrucție al Vânătorilor de Munte în subordinea Batalionului 14 V.M., adus în localitate din garnizoana Târgu Mureș pentru a asigura nevoile de instrucție și administrative ale acestuia. Durata cursurilor pentru ofițeri era cuprinsă între 1 și 2 luni. În perioada mai-septembrie 1949, în centrul de instrucție au fost pregătiți 340 ofițeri, 23 subofițeri și 700 militari. La sfârșitul anului centrul a fost desființat.

Batalionul 27 Vânători de Munte "Bogdan Vodă"

Consiliul Apărării, în ședința din 09.11.1973, a aprobat raportul cu sinteza Planului îmbunătățirii, compunerii, organizării și înzestrării armatei pe perioada 1976-1980, în care sunt prevăzute a se înființa unele mari unități printre care și o brigadă de vânători de munte. În urma recunoașterilor executate a rezultat ca brigada să fie dislocată în Carpații Orientali.

Potrivit ordinului Marelui Stat Major, din 01 ianuarie 1977 a luat ființă Brigada 1 Vânători de Munte, dislocată cu sediul comandamentului în garnizoana Bistrița și subordonată Armatei a 3-a. Pentru început, pe baza aceluiași ordin, a luat ființă Batalionul 27 Vânători de Munte, dislocat în garnizoana Borșa cu sediul în cazarma ocupată la data respectivă de un spital de zonă ce aparținea de Ministerul Sănătății - cazarma fusese transferată de Ministerul Apărării Naționale, în anul 1953. În vara anului 1978, Batalionul 27 Vânători de Munte a primit Drapelul de luptă.

În perioada de început, statul major al batalionului a avut ca preocupare principală perfecționarea pregătirii cadrelor pentru organizarea și conducerea acțiunilor de luptă în teren muntos-împădurit, omogenizarea colectivului și a comandamentului, perfecționarea acestora în domeniul instrucției alpine, pe schiuri, precum și în domeniul instrucției călare, înhămate și samarizate. În perioada 1978-1989, batalionul a reușit să obțină rezultate bune și foarte bune la pregătirea pentru luptă și la celelalte activități.

Etapa următoare, din 1990 și până în anul 2005 când batalionul a fost desființat, a reprezentat expresia acumulărilor și a stabilității cadrelor pe funcții, a maturizării acestora, fapt ce a dus la obținerea altor succese, superioare celor dinaintea anului 1989. În anul 1992, batalionul a primit denumirea onorifică „**BOGDAN VODĂ**”, iar la 07 iulie 1997, cu prilejul celei de-a XX-a aniversări de la înființarea unității, conform Decretului Prezidențial nr. 301 din 3 iulie 1997 și Ordinului ministrului Apărării Naționale din 14 iunie 1997, Batalionul 27 Vânători de Munte „Bogdan Vodă” a primit noul Drapel de luptă din mâna primului său întemeietor, generalul de corp de armată (fost maior în 1997) Dumitru Cioflină, ca semn al recunoașterii meritelor oamenilor acestui colectiv în ridicarea capacității combative a unității.

Regimentul 7 Grăniceri Baia Mare

După Marea Unire din 1918, una din primele măsuri luate de conducerea statului român a fost înființarea unor mari unități și unități de grăniceri care să supravegheze frontiera de nord-vest a României Mari. Prin Înaltul Decret numărul 1559 din 7 mai 1931 s-a înființat în Baia Mare Regimentul 7 Grăniceri, cu sectoarele de pază asigurate de către batalioanele de grăniceri Sighet și Oradea, subordonat Comandamentului Brigăzii 4 Grăniceri, care asigura paza pe o frontieră de 452,594 km (cu Polonia 47,700 km, cu Cehoslovacia 195,436 km și cu Ungaria 209,458 km).

Regimentul a avut următoarea structură: comanda regimentului, birou mobilizare, birou pază și informații, serviciul tragere și armătură, serviciul cazarmare, serviciul casierie, serviciul îmbrăcăminte, registratura, compania grăniceri depozit, Batalionul 1 grăniceri Sighet, Batalionul 2 grăniceri Oradea, Batalionul instrucție Baia Mare, Batalionul de instrucție Arad.

Primul comandant al Regimentului a fost Lt. col. Ionescu Vasile, numit în această funcție prin Înaltul Decret nr. 2001 din 12 iunie 1931. În cursul lunii august 1931 conducerea unității a purtat tratative cu primăria orașului Baia Mare pentru amenajarea unei clădiri în care să fie cazați militarii companiei, depozit, precum și a unui local destinat instalării birourilor. Reședința regimentului s-a instalat în clădirea din str. Episcopul Pavel nr. 10 (în prezent Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Maramureș). Efectivele Regimentului au fost în număr de 1900 de militari.

Unitățile Regimentului au fost angrenate în paralel cu misiunile de pază și în rezolvarea unor probleme în interiorul țării. În acest sens, în luna februarie 1932, conform Ordinului secret nr. 361 din 20 ianuarie 1932 al Corpului Grănicerilor, acestea au participat

la menținerea ordinii publice în garnizoanele Baia Mare și Arad, precum și în sectoarele de frontieră din subordine.

La data de 10 Mai 1933, în cadrul unei solemnități desfășurate la București în prezența regelui Carol al II-lea, a voievodului Mihai și a reginei mamă Elena, regimentul a primit Drapelul de luptă.

Între anii 1935-1937 la comanda regimentului a fost numit col. Petrescu Gheorghe căruia, în semn de apreciere pentru întreaga sa activitate, la inițiativa unui grup de ofițeri în rezervă, la 01.06.2006 i s-a acordat titlul de „Cetățean de onoare” al municipiului Baia Mare, iar pe frontispiciul casei în care a locuit, în Piața Libertății pe fațada Restaurantului Corvin (fost Igniș), a fost dezvelită o placă comemorativă. La 1 ianuarie 1938, col. Petrescu Gheorghe a fost numit prefect al județului Sălaj, iar la comanda regimentului a fost numit col. Dăscălescu Alexandru.

În data de 26 octombrie 1938, Corpul Grănicerilor a fost organizat pe Grupuri de pază, cu această dată înființându-se Grupul 7 Grăniceri Pază care a rămas în garnizoana Baia Mare, cu următoarea structură:

- comandamentul grupului
- Batalionul 1 Grăniceri Pază cu subunitățile dislocate astfel:
  - Cp. 1 Grăniceri Pază-Vișeu
  - Cp. 2 Grăniceri Pază-Sighet
  - Cp. 3 Grăniceri Pază-Bixad
  - Cp. 4 Grăniceri Pază-Halmeu.

În anul 1939, grupurile de pază au trecut în subordinea Ministerului Apărării Naționale, Brigada 2 Pază a avut sediul la Arad și a avut în componere Grupul 4 Grăniceri Deva și Grupul 7 Grăniceri Baia Mare.

La data de 27 iunie 1940 a fost emis Înaltul Decret Regal nr. 2135 prin care regele Carol al II-lea a dispus mobilizarea întregii armate. Grupul 7 Grăniceri Baia Mare a fost dislocat prin ordin în garnizoana Cluj Napoca și a părăsit garnizoana Baia Mare în septembrie 1940 când, odată cu Dictatul de la Viena, a fost stabilită retragerea din zona ocupată a tuturor unităților de frontieră în alte garnizoane. În conformitate cu Înaltul Decret Regal nr. 3798 din 12 noiembrie 1940 s-a dispus demobilizarea întregii armate din zona ocupată și cu începere din data de 15 noiembrie 1940, ora 24.00 Corpul Grănicerilor a trecut la situația de pace.

Trupele de grăniceri au revenit în Maramureș la 1 ianuarie 1946, când, în conformitate cu Ordinul nr. 3330/1945 al Comandantului Trupelor de Grăniceri, a fost înființat Regimentul 7 Grăniceri Pază, în prima fază ca un nucleu al Regimentului 10 Grăniceri Oradea. Ulterior, începând cu data de 1 iunie 1946, Regimentul 7 Grăniceri s-a stabilit efectiv în garnizoana Baia Mare și la data de 14 august 1946 a primit Drapelul de Luptă de la comandantul Regimentului 10 Grăniceri Oradea.

În perioada 1949-1960 regimentul a fost resubordonat unor mari unități de grăniceri, companiile de pază fiind dislocate la Vișeu de Sus, Poienile de sub Munte, Sighet și Livada. În anul 1960, prin Decretul nr. 68 din 20 februarie, trupele de grăniceri au fost resubordonate Ministerului Apărării Naționale. În anul 1969 o comisie a Comandamentului Grănicerilor a efectuat o recunoaștere în sectorul muntos cuprins între Vf. Stănișorul și Valea Vișeuului, întocmind o documentare, după aprobarea căreia fiind mutate mai în adâncime 8 localuri de pichete și companii (Stănișorul, Comanul, Stevioara, Suligul, Stogul, Capul Groși și Polonica) în ideea de a fi scoase de sub supravegherea grănicerilor sovietici.

În noile locuri s-au construit localuri noi, majoritatea pe valea râului Vaser, până în anul 1975. După desființarea Regimentului 7 Grăniceri, Batalionul Grăniceri Pază Sighet a trecut în subordinea Brigăzii 5 Grăniceri Oradea.

Centrul Militar Județean Maramureș

După anul 1918 în municipiul Sighetu Marmației a funcționat Cercul Militar Județean. După retragerea administrației române din partea de nord-vest a Transilvaniei, această structură s-a desființat. Odată cu reorganizarea țării pe regiuni, după anul 1950, a luat ființă Comisariatul Regional Maramureș având în subordine comisariatele raionale Baia Mare, Vișeu, Lăpuș, Satu Mare, Carei și Cehu Silvaniei, cu sediul în municipiul Baia Mare, strada Turnului, nr. 1, în localul în care a funcționat și fostul comisariat zonal.

În data de 17 februarie 1968, în baza Legii nr. 2 din 16 februarie 1968, s-a înființat Centrul Militar Județean Maramureș, subordonat primului adjunct al Ministrului Forțelor Armate și Șef al Marelui Stat Major, având în componere 8 birouri și un efectiv total de 68 de persoane.

La 15 ianuarie 1990, conform Ordinului Ministrului Apărării Naționale nr. M.C.3/1990, s-a înființat Comandamentul Militar Județean Maramureș, luând în subordine Statul Major al Apărării Civile Maramureș, Statul Major al Gărzilor Patriotice Maramureș și Biroul 2 Informații. Unitatea a funcționat în această structură până în data de 1 iulie 1994, când, ca urmare a redimensionării structurilor armatei, revine la denumirea de Centrul Militar Județean Maramureș, subordonat Centrului Militar Teritorial Cluj Napoca, ulterior suferind transformări și resubordonări până în anul 2007 când a fost subordonat Centrului Militar Zonal Cluj.

Între timp, alături de Comandamentul Militar Regional, funcționa la Baia Mare și un comisariat militar sovietic, iar din noiembrie 1955 și procuratura militară regională care își aveau sediul administrativ în apropierea cartierului Stalin, unitățile sovietice retrăgându-se din Maramureș abia în anul 1958.

Inspectoratul de Protecție Civilă Județean

În perioada 1952-1978 protecția civilă în județul Maramureș a funcționat sub forma Statului Major de Apărare Locală Antiaeriană în subordinea Ministerului de Interne, iar din 1967 în subordinea Ministerului Apărării Naționale în cadrul Centrului Militar Județean până în anul 1978. Între anii 1978-2006 structura și-a desfășurat activitatea organizatorică sub forma Inspectoratului de Protecție Civilă Județean în subordinea Comandamentului Protecției Civile, exceptând perioada 1990-1994, când a funcționat în cadrul Centrului Militar Județean Maramureș. Inspectoratul a avut o activitate eficientă în desfășurarea aplicațiilor interjudețene de comandament cu transmisiuni și ocuparea punctelor de conducere, pe timpul cărora s-au desfășurat exerciții de alarmare publică și exerciții de intervenție. Personalul inspectoratului a intervenit pentru lichidarea urmărilor inundațiilor din 1970, 1993, 1995, 1998, 2000, a alunecărilor de teren din anul 1980 și din anul 1999, a contaminării radioactive cauzată de avarierea centralei nucleare-electrice Cernobâl din 1986, precum și a urmărilor cauzate de accidentul tehnologic de la S.C. AURUL S.A.

Compania 9 Radiolocație Vișeu de Sus

Subunitatea este subordonată Statului Major al Aviației și este destinată pentru supravegherea aeriană a zonei de nord a țării. Misiunea este executată cu mijloacele specifice din locația Vârful lui Dan.

În toamna anului 1968, în urma invadării Cehoslovaciei de către trupele Tratatului de la Varșovia, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a hotărât întărirea apărării teritoriului Țării prin dotări superioare și prin constituirea de noi unități și mari unități.

La nivelul Armatei a 3-a s-a întocmit un plan de apărare și de intervenție pe principalele direcții dinspre nord și nord-vest, concomitent cu executarea mobilizării rezerviștilor din zilele de 21-24.08.1968, fiind chemate sub arme efective destul de mari ce aproape i-au dublat capacitatea de luptă.

Totodată, în zona mai puțin întărită militar, câmpia și podișul transilvan, în baza Hotărârii Consiliului de miniștri al României nr. 1991/13.09.1968, s-a înființat pe data de 01.10.1968 Divizia 81 Mecanizată, subordonată Comandamentului Armatei a 3-a cu comandamentul în garnizoana Dej, având în subordine unități din garnizoanele Bistrița, Dej, Zalău, Satu Mare, Șimleu Silvaniei, Baia Mare.

În garnizoana Baia Mare au fost înființate Regimentul 230 Tancuri, Atelierul 345 Reparații Tancuri și Auto și Divizionul 612 Artilerie Antitanc.

Regimentul 230 Tancuri

Începutul a fost deosebit de dificil și solicitant, cu atât mai mult cu cât se constituiau în aceeași perioadă toate cele trei unități într-o cazarmă situată (astăzi) la intersecția bulevardului București cu bulevardul Republicii.

Până la începutul anului 1971 au fost încheiate lucrările la cazarma Regimentului 230 Tancuri (actualul sediu al Jandarmeriei Maramureș). După mutarea regimentului de tancuri în noua cazarmă, regimentul de artilerie rămâne și își continuă activitatea în cazarma veche și în următorii cinci ani. Odată cu terminarea lucrărilor din cazarma tanchiștilor, în anul 1974 încep lucrările la noua cazarmă a artileriștilor, care a fost dată în folosință începând cu data de 12.02.1976. Tot aproximativ în același timp au fost terminate lucrările cazarmei Secției 345 Reparații Tehnică Militară, care funcționase în cadrul regimentului de tancuri.

La înființare regimentul era organizat pe două batalioane, iar din 1969 este adăugat Batalionul 3 Tancuri. În toamna anului 1970, regimentul se mută în noua cazarmă, se termină construirea tancodromului și instalarea poligonului automatizat (Arieșul de Pădure), realizate în mare măsură prin munca militarilor din regiment și din celelalte unități din garnizoană. În data de 01.11.1990, Regimentului 230 Tancuri i se conferă denumirea onorifică „PINTEA VITEAZUL”.

La 1 septembrie 1994, în baza Dispozițiunii S.M.T.U. nr.1741 din 20.05.1994, comandamentul Regimentului 230 Tancuri se transformă în comandament de mare unitate, cu denumirea Brigada 230 Infanterie Moto „Pintea Viteazul”. În perioada 1994-1996, comandamentul brigăzii a subordonat succesiv următoarele unități: Batalionul 230 Tancuri, Batalionul 231 Infanterie Satu Mare, Batalionul 232 Infanterie, Batalionul 233 Infanterie, Divizionul 234 Obuziere, Divizionul 235 Obuziere, Divizionul 236 Tunuri Antitanc, Divizionul 237 Artilerie Antiaeriană, toate la Baia Mare și subunitățile de brigadă.

În anul 2000, comandamentul brigăzii a subordonat temporar următoarele unități: Batalionul 241 Infanterie Carei, Batalionul 27 Vânători de Munte Borșa și Secția 345 Reparații Tehnică Militară Baia Mare.

În baza Hotărârii Consiliului Suprem de Apărare a Țării nr. S 8, referitoare la „Planul-cadru privind procesul de restructurare și modernizare a Armatei României”, începând cu data de 30.06.2003, Brigada 230 Infanterie Moto „Pintea Viteazul” se desființează.

Secția 345 Reparații Tehnică Militară

Unitatea s-a înființat în anul 1968, fiind subordonată Diviziei 81 Mecanizată. La înființare Secția avea următoarea organizare: Comandant, inginer șef, compartiment plan-producție, compartiment proiectare, compartiment financiar, ateliere de tancuri, auto, artilerie, transmisiuni, mijloace speciale, depozite, grupă evacuare. Secția a fost resubordonată Corpului 7 Armată „General Nicolae Șova” în perioada 1994-2000, iar în perioada 2000-2003 Brigăzii 230 Infanterie Moto „Pintea Viteazul”, până în data de 01 aprilie 2003, când s-a desființat.

Divizionul 612 Artilerie Antitanc

În data de 1 octombrie 1968 se înființează Divizionul 612 Artilerie Antitanc, subordonat comandamentului Diviziei 81 Mecanizate, iar în data de 15 decembrie 1968 a primit Drapelul de luptă. În baza Ordinului Ministerului Forțelor Armate nr. M. 20 din 16 aprilie 1969, se înființează Regimentul 612 Artilerie Antitanc, organizat inițial pe două divizioane, iar ulterior pe trei divizioane și cu sarcini de a înființa încă un regiment la mobilizare.

În data de 12 februarie 1976, regimentul se mută în noua cazarmă din Bulevardul Unirii, unde este dislocată și astăzi. În anul 1979, regimentul trece în subordinea comandamentului Armatei a 3-a (ulterior Armata a 4-a), iar din 19 octombrie 1990, i se atribuie denumirea onorifică de „MARAMUREȘ”

În baza Ordinului General nr. 3 din 24 ianuarie 1994 al Ministrului Apărării Naționale, începând cu data de 1 martie 1994 regimentul iese din subordinea comandamentului Armatei a 4-a „Transilvania” și se subordonează comandamentului Corpului 7 Armată „General Nicolae Șova”, urmând ca la 1 septembrie 1994 să ia ființă Brigada 612 Artilerie Antitanc, prin transformarea Regimentului 612 Artilerie Antitanc.

Prin Decretul prezidențial nr. 111 din 27 mai 1996, începând cu data de 1 septembrie 1996, Brigăzii 612 Artilerie Antitanc i s-a acordat noul Drapel de luptă. În data de 25 mai 2000, brigada iese din subordinea Comandamentului Corpului 7 Armată „General Nicolae Șova” și intră în subordinea comandamentului Armatei a 4-a „Transilvania”.

Conform Ordinului nr. M.S. 45 din 23 aprilie 2002, Brigada 612 Artilerie Antitanc se restructurează în Regimentul 612 Artilerie Antitanc și, începând cu data de 1 decembrie 2002, iese din subordinea Corpului 4 Armată Teritorial „Mareșal Constantin Prezan” și intră în subordinea Brigăzii 69 Artilerie Mixtă Teritorială.

La data de 1 mai 2005, Regimentul 612 Artilerie Antitanc se transformă în Divizionul 612 Artilerie Antitanc și rămâne în aceeași subordonare, iar de la data de 1 aprilie 2006 se schimbă denumirea Divizionului 612 Artilerie Antitanc în Batalionul 612 Artilerie Antitanc. În anul 2007, prin Ordinul Ministrului Apărării Naționale, Batalionului 612 Artilerie Antitanc i se atribuie denumirea onorifică „MARAMUREȘ”.

La 1 august 2008, Brigada 69 Artilerie Mixtă „Silvania” se transformă în Regimentul 69 Artilerie Mixtă „Silvania”, iar Batalionul 612 Artilerie Antitanc „MARAMUREȘ” se încadrează în alt stat de organizare și rămâne în subordinea acestuia până la 01.11.2021 când se resubordonează Brigăzii 81 Mecanizate „General Grigore Bălan”.

În conformitate cu Ordinul Ministrului Apărării Naționale nr. M-0225 din 23.12.2020, începând cu data de 01.01.2022, Batalionul 612 Artilerie Antitanc „MARAMUREȘ” se transformă în **Batalionul 813 Infanterie „MARAMUREȘ”**.

ÎNFIINȚAREA PRIMEI BATERII DE ARTILERIE, MOMENT ISTORIC ÎN FORMAREA ARTILERIEI ROMÂNE

Ziua de 10 noiembrie reprezintă aniversarea „Zilei Artileristului”, sau ziua armei „Artilerie și Rachete Terestre”. Anul acesta nu face excepție, tradiția e respectată și alături de întreaga armată, artileriștii noștri, cadre și simpli gradați ori soldați își sărbătoresc cum se cuvine, cu mândrie și orgoliu îndreptățit, arma și tradițiile glorioase ale acesteia. Aniversăm totodată și împlinirea a 180 ani de la înființarea primei subunități de artilerie (*baterie*) din armata română și ne comemorăm înaintașii care și-au dat viața pe câmpurile de luptă pentru realizarea Marii Uniri.

Începuturile artileriei se pierd în trecutul vremurilor deși noțiunea de artilerie a apărut destul de recent în istorie, pe la mijlocul veacului al XV-lea. Prima atestare documentară a folosirii gurilor de foc de către oștile Țărilor Române datează din anul 1445, iar Ștefan cel Mare și Sfânt este primul voievod român care a inclus tunurile în sistemul de apărare al

cetăților și în anul 1475, în bătălia de la Vaslui, a introdus în compunerea oastei sale un mare număr de piese de artilerie. În anul 1574, domnitorul Ioan Vodă utilizează la Cahul un element complet nou în arta militară românească și anume folosirea tunurilor de diferite mărimi dispuse pe mai multe linii, iar în anul 1595 Mihai Viteazul este primul domnitor român care a întrebuițat tunurile pentru tragerile de flanc.

În Țările Române, evenimentul care a grăbit procesul de renaștere a armatei naționale a fost pacea de la Adrianopol, încheiată în urma războiului ruso-turc din anii 1828-1829. În baza „Regulamentului organic pentru miliția națională a Principatului Valahiei” și a „Regulamentului organic pentru miliția națională a Moldovei” în anul 1830 s-a trecut la organizarea noilor oști pământene.

În anul 1835, Adunarea Națională din Țara Românească a propus introducerea artileriei în organizarea armatei naționale. Motivând necesitatea înființării acestei arme, membrii adunării au arătat că este necesară „cumpărarea de tunuri pentru desăvârșirea și împodobirea organizației regulatei oștiri ce avem, cum și spre cuviința sărbătorilor naționale pentru un stat ca acesta”. Proiectul de lege a fost întocmit în anul 1841 și viza constituirea primei baterii de artilerie, urmând ca în viitor să se achiziționeze și tunurile. În anul 1843, domnitorul Țării Românești, Gheorghe Bibescu, întreprinde o călătorie la Constantinopol și la înapoiere sultanul îi dăruiește patru tunuri cu țevă din bronz din care două au fost trimise la Craiova, iar celelalte două au rămas în București.

La 10 noiembrie 1843, prin Porunca Domnească nr. 198, s-a legiferat înființarea primei baterii de artilerie a Țării Românești și încadrarea acesteia cu ofițerii, subofițerii și militarii necesari. Primul comandant al bateriei a fost căpitanul Pavel Lenz. Astfel această zi

de acum 180 de ani a devenit pentru istoria artileriei române o dată memorabilă, un punct de plecare ce marchează începutul procesului devenirii artileriei moderne în țara noastră.

În anii care au urmat, ca pretutindeni în lume, artileria a ținut pasul cu timpul. Ea a cunoscut dezvoltările pe care le-a cerut necesitatea îndeplinirii misiunilor ce i-au fost încredințate de către strategii, la început cerințele de cantitate, iar ulterior cele de calitate.

Artileria română și-a făcut datoria pe câmpurile de luptă din Războiul de Independență și din cele două războaie mondiale, îndeplinindu-și cu prisosință misiunile încredințate, iar foarte mulți artileriști, ofițeri, maiștri militari, subofițeri și soldați au căzut la datorie, pe care în acest moment aniversar îi onorăm cu un pios omagiu de recunoștință.

Astăzi această armă trebuie să se transforme într-un sistem integrat și integrant în spațiul de conflict controlat informațional pentru a rămâne la fel de importantă, cu un rol determinant în asigurarea sprijinului prin foc pentru realizarea succesului forțelor terestre în întreg spectrul operațional.

1 AUGUST - ZIUA TANCHISTULUI ȘI A ARMEI TANCURI ÎN ARMATA ROMÂNIEI

Acum 104 ani, imediat după Primul Război Mondial, lua ființă primul batalion de care de luptă (tancuri) din armata română, în garnizoana Mihai Bravu (sud de București).

În primul deceniu de existență, arma a cunoscut o dezvoltare relativ rapidă, apoi, din cauza inconsecvenței factorilor de decizie politico-militară și a corupției, a înregistrat un serios regres. În aceste condiții am intrat în al doilea război mondial, nepregătiți, cu o

slabă dotare în general, dar în special în domeniul blindatelor. Abia în timpul războiului s-a reușit încropirea unei divizii de care de luptă, Divizia 1 Care Luptă „ROMÂNIA MARE”, care și-a adus contribuția de eroism și jertfă în luptele duse de armata română pe frontul de est, dar și în vest.

După 1990, dar îndeosebi după anul 2000, în perspectiva admitterii României în N.A.T.O., dar și a unei viziuni strategice greșite, potrivit căreia în caz de război vom fi apărați de aliați, s-a înregistrat cea mai drastică reducere a capacității de luptă a armatei române, prin casarea unei mari cantități de tehnică militară, reducerea unui mare număr de mari unități și unități militare, precum și desființarea serviciului militar obligatoriu. Tancul ca armă nu a murit. Ceea ce se întâmplă acum în Ucraina demonstrează cu prisosință acest lucru.

PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNE LA CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC CONCLUZII ȘI ÎNVĂȚĂMINTE

Col.(r.) dr. Mircea FECHETE

Al doilea război balcanic a început în noaptea de 16/29 spre 17/30 iunie 1913 prin agresiunea forțelor armate ale Bulgariei împotriva Serbiei și Greciei. În condițiile deteriorării relațiilor dintre Bulgaria și foștii ei aliați, poziția României a devenit deosebit de importantă. Fiecare stat în parte i-a făcut propuneri de alianță, dar guvernul de la București a evitat să se angajeze din dorința de a nu înrăutăți relațiile cu ele. Prin intermediul reprezentantului Vienei la București, Bulgaria a făcut numeroase cereri insistente pentru a obține neutralitatea României în cazul unui conflict cu Serbia și Grecia, demers pe care guvernul român l-a respins invocând existența și valabilitatea protocolului recent semnat.

În situația în care Bulgaria condusă de țarul Ferdinand - ce spera să refacă, cu sprijinul Austro-Ungariei, imperiul multiethnic al țarului Simeon cel Mare - amenința să-și institue hegemonia în Balcani, guvernul român, considerându-se direct amenințat, a dispus mobilizarea generală a forțelor armate, la 20 iunie/3 iulie. Această hotărâre a fost primită de majoritatea opiniei publice din țară cu mult entuziasm, mai ales că acțiunea României era percepută ca direct opusă politicii monarhiei austro-ungare.

La 27 iunie/10 iulie 1913 guvernul român a decis rechemarea reprezentantului său la Sofia și a anunțat guvernul bulgar că, în fața situației create în Balcani, în condițiile în care forțele sale nu încetează acțiunile agresive desfășurate împotriva Serbiei și Greciei, armata română a primit ordinul de a trece Dunărea.

Acțiunea militară a României, provocată de politica agresivă a Bulgariei în Balcani, a avut la bază planul de operații militare elaborat de Marele Stat Major, în frunte cu generalul de divizie Alexandru Averescu, în prima jumătate a anului 1913, sub denumirea cifrată de „Ipoteza nr.1 bis”. Potrivit acestui plan, armata română urma să fie concentrată rapid de-a lungul Dunării și în Dobrogea, în scopul declanșării unei ofensive viguroase, cu totalitatea forțelor, la sud de fluviu. Înaintarea trupelor române se preconiza să se desfășoare pe două direcții strategice: una principală spre Sofia, pentru a se pune cât mai repede capăt războiului, cea de-a doua, secundară, în așa-numitul „Cadrilater mic”.

Mobilizarea armatei române a început în noaptea de 22 iunie/5 iulie spre 23 iunie/6 iulie. Concentrarea marilor unități a fost realizată oportun prin transportarea pe calea ferată a corpurilor 3 și 4 armată din Moldova și deplasarea pe jos a trupelor aparținând corpurilor 1 și 2 armată, dislocate la pace în zona Craiova și respectiv București.

Repeziciunea cu care s-a executat mobilizarea armatei române și concentrarea ei au surprins comandamentul suprem bulgar, care apreciasse în mod eronat că pentru aceste operații armatei noastre i-ar fi fost necesare cel puțin 14 zile.

de locul în care fusese construit podul din 1877.

Construcția podului a început în dimineața zilei de 2/15 iulie, ora 7.00 și a fost terminată la ora 15 în aceeași zi. În zorii zilei de 2/15 iulie, sub protecția mării unități de monitoare aflate la Bechet, Divizia 1 Cavalerie a executat trecerea fluviului pe ambarcațiuni militare realizând un cap de pod cu o dezvoltare frontală și o adâncime ce scoteau întregul sector de trecere de sub focul mijloacelor de artilerie cu tragere directă. În cursul aceleiași zile, tot pe la Bechet, a început și transportarea trupelor Corpului 1 Armată, care avea misiunea de a ocupa regiunea dintre râul Skit și Dunare.

asupra flancului său drept. Astfel, Divizia 1 Cavalerie s-a pus în mișcare pe valea râului Ogost în direcția Ferdinand, Berkovița, precedată la 5-6 km de două detașamente „de descoperire” și de mai multe „recunoașteri de ofițeri”, dirijate pe văile râurilor Lorn, Ogost și Skit.

Divizia 2 Cavalerie, căreia îi fusese subordonat Regimentul 11 Roșiori, s-a îndreptat spre Plevna, unde a interceptat calea ferată Tîrnovo-Sofia, apoi pe valea Vidinului spre Orhanie pentru a înlesni înaintarea Corpului 1 Armată spre această localitate, prin Vrața.

Comandamentul român a ordonat continuarea înaintării cât mai grabnice a forțelor sale, deși nu toate trecuseră Dunărea, iar serviciile nu își terminaseră organizarea și concentrarea. Această măsură a fost impusă de situația generală de pe teatrul de acțiuni militare din Balcani și urmărirea a se pune stăpânire pe intrările dinspre nord în defileele Munților Balcani, înainte ca forțele bulgare să se dispună defensiv.

Comandamentul român a început pregătirile pentru trecerea munților și debușarea forțelor sale în podișul Sofiei. În ziua de 11/24 iulie 1913, însă, Comandamentul suprem român, dorind să contribuie la rapida restaurare a păcii în Balcani, a ordonat din proprie

Comandamentul român a ales ca puncte de trecere a Dunării două sectoare: Bechetul, în fața Rahovei (Oreahovo) și Corabia, în dreptul vărsării Iskerului. În seara celei de a noua zi de la mobilizare (1/14 iulie), armata principală de operații se afla dislocată la nord de Dunăre. Marele Cartier General s-a instalat la Corabia. Aici s-a hotărât ca majoritatea unităților române să treacă fluviul pe podul de vase de la Siliștioara de lângă Corabia, aproape

A doua zi, a continuat trecerea unităților române în Bulgaria, simultan prin ambele sectoare. Potrivit ordinului de operații nr. 27 din 3/16 iulie, în ziua de 4/17 iulie armata română a înaintat spre aliniamentul Ferdinand (Mihailovgrad), Vrața, Roman, comandamentul român intenționând să împiedice regruparea Armatei 1 Bulgare (2 divizii și 15 batalioane miliții) din zona Belogradcik, Kula și, totodată, să contracareze un eventual atac al acesteia

inițiativă oprirea înaintării armatei române. În aceeași zi de 11/24 iulie regele Carol I a cerut suveranilor Serbiei, Muntenegrului și Greciei să dispună încetarea operațiilor militare și începerea negocierilor de pace.

Pe direcția secundară de operații, forțele române au fost concentrate la sud de aliniamentul Cernavodă, Constanța. Corpul din Dobrogea a avut misiunea de a lua sub control teritoriul aflat între frontieră și linia Turtucaia, Balcic, incluzând orașul Bazargic. În aceeași zi, celelalte trupe române au trecut în marș forțat în Cadrilater. La 30 iunie/13 iulie elementele înaintate ale Corpului 5 Armată au atins un aliniament situat la 10-15 km sud de localitățile Turtucaia, Bazargic, Balcic.

Cadrilaterul a trecut sub autoritatea militară a comandamentului român care a constituit garnizoane în următoarele localități: Silistra (Regimentul 39 Infanterie), Balcic (un batalion din Regimentul 35 Infanterie), Bazargic (două batalioane din Regimentul 35 Infanterie și două escadroane din Regimentul 5 Roșiori), Turtucaia (Regimentul 41 Infanterie), Curtbunar (Regimentul 9 Vânători și două escadroane din Regimentul 5 Roșiori). De asemenea s-au efectuat recunoașteri la sud de Munții Stara Planina și respectiv de aliniamentul Turtucaia-Balcic. La 7/20 iulie, din ordinul șefului statului român, ele au fost direcționate spre Șumla pentru interceptarea căilor ferate Șumla-Sofia și Varna-Șumla-Rusciuk, pentru a se împiedica concentrarea eventuală a trupelor bulgare, ca și transporturile de materiale în această regiune.

Autoritățile militare române au luat de la început măsuri riguroase pentru ca locuitorii bulgari să nu aibă de suferit de pe urma operațiilor militare. În toate zonele unde au acționat trupele române soldații au avut un comportament exemplar, lucru subliniat și de reprezentanții altor state care au însoțit armata de operații.

Acțiunea armatei române la sud de Dunăre a pus Bulgaria în imposibilitatea de a continua operațiile împotriva vecinilor săi. În aceste condiții, la 5/18 iulie, țarul Ferdinand I de Coburg a adresat o telegramă regelui Carol I, rugându-l să ordone oprirea ofensivei trupelor române și cerând încheierea unei păci separate cu România. Această dorință de a se reveni la raporturi amicale cu România a manifestat-o și noul guvern bulgar, care a propus și realizarea unui acord bilateral.

Pentru a se asigura un cadru adecvat dezbaterilor diplomatice, delegațiile desemnate de statele implicate în cel de-al doilea război balcanic s-au reunit în capitala României. În după-amiaza zilei de 17/30 iulie 1913 au fost deschise lucrările conferinței de pace de la București, având ca președinte ales pe prim ministrul României, Titu Maiorescu.

La 28 iulie/10 august 1913 a fost încheiat Tratatul de pace de la București între România, Serbia, Grecia, Muntenegru, pe de o parte, și Bulgaria, pe de altă parte. El cuprindea 10 articole, un protocol secret garantându-i execuția în eventualitatea în care Sobrania Bulgară, la instigarea Vienei, l-ar fi respins. Guvernul bulgar era obligat să dărâme, în decursul a doi ani, toate fortificațiile din zona noii frontiere cu România. Armata bulgară trebuia să fie demobilizată a doua zi de la semnarea tratatului de pace. Trupele aliate și cele române evacua teritoriul Bulgariei la două săptămâni de la demobilizarea armatei bulgare. Prizonierii de război urmau să fie înapoiți reciproc. Prin semnarea Păcii de la București s-a pus capăt celui de-al doilea război balcanic. Odată cu încheierea păcii, comandamentul armatei române a ordonat trupelor să evacueze teritoriul Bulgariei. Operația s-a executat în termen de două săptămâni, potrivit prevederilor tratatului de pace.

CONCLUZII DE ORDIN MILITAR ALE PARTICIPĂRII ARMATEI ROMÂNE LA CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC

Angajarea armatei române în războiul din vara anului 1913, deși a fost de scurtă durată, a prezentat o importanță aparte atât din punct de vedere politic, cât și militar. Ea a pus capăt oportun și fără intervenția directă a marilor puteri unui război inițiat de politica Bulgariei țariste ce urmărea să-și impună, prin forța armelor, hegemonia în Balcani.

Din punct de vedere militar, campania, prima de acest fel după 1878, a constituit o importantă verificare a stadiului de organizare și a capacității de acțiune a armatei române. Armata și-a îndeplinit misiunile primite în mod disciplinat și cu abnegație, comportarea ei, în ansamblu, relevându-i mijloacele și disponibilitățile. Planurile de mobilizare și de campanie elaborate de Marele Stat Major și adoptate de organele supreme ale statului român au corespuns scopului politico-strategic și condițiilor acțiunilor armatei române.

Documentele operative pe baza cărora armata a participat la război au ținut seama, în primul rând, de situația de ansamblu a fronturilor din teatrul de acțiuni militare din Balcani.

S-au planificat două direcții ofensive distanțate în spațiu astfel încât forțele adversarului să poată fi dispersate, fixându-le atât în sectorul oriental, cât și în cel occidental al Bulgariei. Repartiția forțelor s-a făcut corect, în funcție de obiectivele stabilite, gruparea principală putând colabora cu forțele sârbe ce acționau la flancul drept al dispozitivului strategic românesc. Ideea centrală a planului - ofensiva rapidă spre centrul forțelor adverse - s-a executat prin marșuri strategice, pe două direcții, fiecare grupare fiind sprijinită de puternice avangărzi.

Totuși, planul a prezentat și unele deficiențe, cea mai mult criticată fiind alegerea căilor de pătrundere spre obiectivul principal vizat - Sofia. Masarea a trei corpuri de armată (4, 2 și 3) pe o singură direcție, într-o regiune cu drumuri dificile, trecerea prin defileul îngust al văii Iskerului, au dus la lungirea considerabilă a acestei coloane și au cauzat mari greutăți în deplasarea și aprovizionarea trupelor.

Evenimentele au mai relevat necesitatea înzestrării cavaleriei cu artilerie ușoară și cu mai multe mitraliere, fiind simțită și lipsa unei unități de infanterie în cadrul diviziei de cavalerie independente. Aviația a contribuit, prin recunoașterile efectuate, la buna direcționare a trupelor, atrăgând atenția mai ales în perspectiva îmbunătățirilor tehnice ale aparatelor de zbor.

Marina militară a adus servicii prețioase, în primul rând la transbordarea trupelor de la Bechet la Oreahovo. Monitoarele militare au asigurat protecția podului Turnu Măgurele - Nikopole și au acoperit flancul drept al Corpului din Dobrogea.

Trupele de geniu au îndeplinit numeroase misiuni în timpul marșurilor de concentrare, la trecerea Dunării și în timpul campaniei; deși de bună calitate, existența doar a două poduri peste Dunăre nu a fost în măsură să facă față solicitărilor unei campanii.

Învățăminte prețioase au reieșit și în privința funcționării serviciilor armatei. S-a constatat necesitatea încadrării adecvate cu personal a serviciilor. Aprovizionarea trupelor, mai ales în prima parte a campaniei, în condițiile în care coloanele de subzistență s-au aflat, din motive obiective, ca urmare a iuțelii marșurilor strategice, la câteva zile de marș de unitățile operative, s-a făcut în condiții dificile, proviziile sosind cu întârziere sau în cantități insuficiente.

În ceea ce privește constatările privind organizarea și funcționarea serviciului sanitar, ele au arătat nevoia sporirii personalului calificat, cu o instruire specifică temeinică și a medicamentelor necesare pentru o armată precum cea mobilizată în vara anului 1913. Epidemia de holeră, declanșată în a doua decadă a lunii iulie (ca urmare a contaminării prin contactul cu populația bulgară), a surprins corpul medical. Sub conducerea profesorului dr. Ioan Cantacuzino s-a trecut la vaccinarea antiholerică. Alături de celelalte măsuri întreprinse, precum amenajarea de spitale și lazarete de holerici pe ambele maluri ale Dunării, instalarea a două cordoane sanitare, unul de la Virciorova la Călărași, celălalt între Oreahovo și Nikopole, asanarea localităților, lărgirea cantonamentelor trupelor, deplasarea trupelor pentru izolarea unităților contaminate, aceasta a permis să fie diminuate pierderile (cca 1000 de militari).

În concluzie, apreciem că acțiunile militare ale armatei române din vara anului 1913 au reprezentat o elocventă probă a stadiului în care se afla organismul militar românesc după 35 de ani de statornice eforturi în direcția întăririi capacității de apărare a țării. El se înfățișa la acea dată ca un organism modern, suplu, temeinic articulat, dispunând de o conducere superioară și de un număr important de cadre valoroase la toate armele și nivelurile.

BIBLIOGRAFIE

- *** Reforma Militară și Societatea în România (1878 - 2008), Editura Militară, București, 2009;
- *** Istoria Militară a Poporului Român, Editura Militară, București, 1988;
- *** Istoria Statului Major General Român. Documente 1859 - 1947, Editura Militară, București, 1994.

25 OCTOMBRIE - ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI

Lovitura de stat din 23 august 1944 de la București a fost inclusă de actori politici și militari importanți ai timpului în categoria „evenimentelor hotărâtoare” ale conflagrației mondiale din anii 1939-1945. După evaluarea făcută de dictatorul german, actul respectiv a fost una dintre cele trei mari „crize” din ultimii trei ani de război (celalte două fiind debarcarea din Normandia la 6 iunie 1944 și pierderea Grupului de Armate german „Centru” din Polonia), în urma cărora Germania a fost puternic afectată pe plan militar. Trecerea României dintr-o alianță în cealaltă a provocat mutații semnificative în raportul de forțe dintre cele două tabere beligerante, precum:

- pierderea de către Germania a sud-estului Europei și a Balcanilor;
- deschiderea liniei Dunării pentru înaintarea Armatei Roșii;
- încetarea aprovizionării economiei de război a celui de-al III-lea Reich - petrolul românesc.

Pentru societatea românească, lovitura de stat din 23 August 1944 a fost antecamera unui lung șir de suferințe și nedreptăți politice, economice, militare, teritoriale și demografice. Aceasta a fost un act conceput și organizat de reprezentanții Palatului, partidele politice reprezentate în Blocul Național Democrat, în împrejurări politico-militare favorabile, urmat de o acțiune militară la nivel național, astfel încât în noaptea de 23 spre 24 august 1944, armata română s-a alăturat Națiunilor Unite în războiul antihitlerist, începând prin a elibera teritoriul național.

Pentru prima dată pe parcursul celui de Al Doilea Război Mondial, în perioada 23 august - 7 septembrie 1944, armata română s-a aflat exclusiv sub conducere națională. Afirmatia își are susținerea în „Directiva operativă a Marelui Stat Major” de la 23 august 1944, unde se specificau următoarele: „începând de astăzi toate forțele române de uscat, aer și marină ies de sub autoritatea germană și ascultă numai ordinele Majestății sale regale Mihai I, ce se vor transmite prin Marele Stat Major.” Singurul obiectiv, prevăzut în directivă, care nu a putut fi îndeplinit cu același succes, a fost recuperarea trupelor Armatei 3 și 4 române aflate pe frontul din Moldova. Aceasta, deoarece Armata Roșie a continuat și după 23 august să considere România un inamic, făcând prizonieri peste 166.000 soldați români. Un tratament asemănător au suferit și flotele maritimă și fluvială de război, al căror personal a fost internat, iar navele sechestrate de armata sovietică. Din noaptea de 6-7 septembrie 1944, armata română a intrat sub ordinele Înaltului Comandament Sovietic.

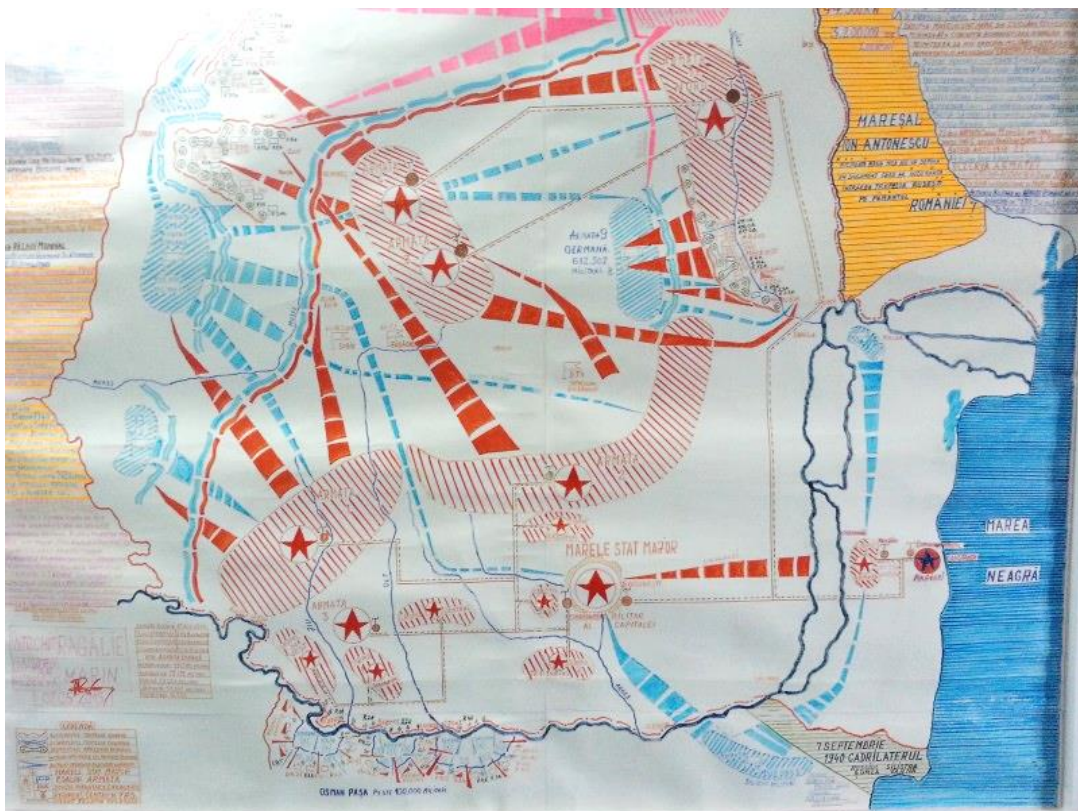
25 Octombrie 1944 semnifică data eliberării totale a nord-vestului Transilvaniei de sub ocupația horthystă. Aceasta a reprezentat singurul obiectiv strategic național realizat efectiv de către armata română pe câmpul de luptă, recunoscut juridic în articolul 2 al Tratatului de Pace dintre România și Puterile Aliate și Asociate, încheiat la 10 februarie 1947. Eliberarea s-a realizat de către 525.000 de militari angajați în luptă între 23 august și 25 octombrie 1944, din care 58.000 au fost morți și răniți.

După actul de la 23 august 1944, când România s-a alăturat Națiunilor Unite, armata română a contribuit într-o mare măsură la efortul de război împotriva Germaniei fasciste și Ungariei horthyste. Acțiunile armatei române eliminaseră prezența militară germană de pe teritoriul controlat de guvernul român. A fost executată, de asemenea, acoperirea strategică

a frontierei și a liniei de demarcație vremelnică româno-ungară din Crișana și Podișul Transilvaniei, impusă prin Dictatul de la Viena din 30 august 1940. La adăpostul acoperirii strategice românești, armatele sovietice au străbătut într-un timp scurt, fără a întâmpina vreo rezistență, aproximativ 1.000 de kilometri și au trecut fără luptă prin trecătorile Carpaților Meridionali și Occidentali (în Banat). Potrivit articolului 1 al Convenției de Armistițiu, România trebuia să participe la efortul de război al Aliatilor cu peste 12 divizii de infanterie, dar forțele puse la dispoziție au depășit în permanență cuantumul stabilit, în pofida dificultăților, la cel mai înalt nivel, în colaborarea militară româno-sovietică.

După eliminarea prezenței militare germane de pe teritoriul aflat sub controlul guvernului român, Armatele 1 și 4 române au fost angajate la nord de Carpații Meridionali și la vest de Carpații Occidentali, pe un front foarte larg, pătrunzând în dispozitivul de luptă germano-ungar aproape 350 de kilometri. Fixarea și urmărirea inamicului în interiorul arcului carpatic pe direcția Brașov, Cluj, Carei a înlesnit ofensiva armatelor sovietice în Carpații Orientali, spre Târgu Mureș, Dej și Satu Mare. Ofensiva propriu-zisă pentru eliberarea părții de nord-vest a României a fost declanșată la 9 octombrie 1944, acțiunile militare încadrându-se în Operația ofensivă „Debrețin”, concepută și executată de Înalțul Comandament sovietic, care a vizat și eliberarea părții estice a Ungariei (până la Tisa).

Acțiunile ofensive s-au desfășurat în trei faze:

– **Prima fază**, între 9 și 13 octombrie 1944, timp în care trupele române au rupt apărarea inamicului pe linia de contact, au ieșit în Valea Someșului Mic și, după ce l-au forțat din mișcare, au cucerit înălțimile de la vest de acest râu. Continuând ofensiva, marile unități române au participat efectiv, în cooperare cu Corpul 104 Armată sovietic, la eliberarea orașului Cluj.

– *A doua fază*, între 14-20 octombrie, s-a concretizat prin zdrobirea rezistențelor inamicului din Munții Meseș și Făget.

– *A treia fază*, între 21-25 octombrie, a urmărit zdrobirea forțelor inamice din zonele orașelor Carei și Satu Mare și s-a finalizat prin îndeplinirea obiectivului stabilit al efortului ofensiv - depășirea, la 25 octombrie 1944, a frontierei româno-ungare. Pentru cea de-a treia fază, comandantul Armatei 4, generalul Gheorghe Avramescu, a decis să-și îndrepte cu prioritate efortul pentru eliberarea orașului Carei și, cu o parte din forțe, eliberarea localității Satu Mare. Misiunea forțelor române era destul de dificilă, ca urmare a faptului că inamicul dispunea de poziții amenajate din timp, osatura acestora fiind constituită din punctele de sprijin și nodurile de apărare organizate în special pe localități.

Pentru eliberarea orașului Carei s-a decis executarea unei ample manevre dublu învăluitoare, cu forțele a patru divizii ale Corpului 6 Armată care aveau misiunea de a nimici trupele dușmane din zona orașului. În acest timp, Corpul 2 Armată, aflat în dreapta, împreună cu forțele Diviziei 11 Infanterie, trebuiau să acționeze pe la sud împotriva rezistenței inamicului din Satu Mare. Atacul a început în seara zilei de 24 octombrie și, în aceeași seară, militarii Diviziei 9 Infanterie au pătruns în Carei unde au angajat lupte de stradă. În zorii zilei de 25 octombrie 1944, după lupte grele, ultima localitate românească mai importantă de la frontiera de vest a țării a fost eliberată.

Luptele pentru eliberarea nord-vestului Transilvaniei au durat circa două luni. Armata Română a eliberat 872 de localități din care 8 orașe, a forțat 3 cursuri de apă (Mureș, Arieș și Someșul Mic), a traversat și eliberat 8 masive muntoase.

Pierderile cauzate trupelor germano-ungare s-au cifrat la 14 generali capturați, circa 45.000 de militari morți, răniți și dispăruți. În aceste lupte au căzut la datorie, din rândurile Armatei Române, un general (general de brigadă erou Grigore BĂLAN, căzut la datorie în luptele pentru eliberarea orașului Sfântu-Gheorghe), 15.000 de ofițeri și subofițeri, 62.000 de militari (cele mai mari pierderi fiind de 11.000 la Oarba de Mureș).

Deși victorioasă pe câmpul de luptă, aureolată prin jertfa de sânge a celor care au pus patria mai presus de ei înșiși, armata română avea să fie supusă, după 1945, unui proces de transformare întemeiat pe noile realități postbelice. Circumstanțele au fost tragice pentru o parte a corpului de cadre (generali, ofițeri, maiștri militari, subofițeri), iar personalități de seamă ale oștirii au cunoscut ororile închisorilor comuniste în care mulți și-au aflat sfârșitul, supraviețuitorii fiind mult timp ostracizați pentru vina de a fi luptat pentru teritorii românești a căror legitimă apartenență la statul român nu poate fi pusă în discuție.

Din anul 1830, anul înființării armatei române moderne, până în anul 1951, în tradiția românească nu a existat o zi dedicată exclusiv sărbătoririi acestei instituții. Aflată în centrul atenției publice, mai ales după Războiul de Independență din 1877-1878, armata a participat anual la manifestările prilejuite de Ziua Înălțării Domnului, devenită, după Primul Război Mondial, Ziua Eroilor și la cele de Ziua Națională a Regatului României (10 mai).

După încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial, Ziua Armatei Române a fost stabilită prin Decretul 125 din 20 iulie 1951, la 2 octombrie, întrucât la această dată, în anul 1943, Stalin aprobase constituirea, pe teritoriul URSS, a Diviziei de voluntari „Tudor Vladimirescu”, socotită, în primii ani ai regimului comunist, prin vocea ministrului Forțelor Armate, generalul Emil Bodnăraș, nucleul și modelul de constituire al așa-zisei „armate populare”. După retragerea trupelor sovietice din România, în vara anului 1958, prin Decretul 381 din 1 octombrie 1959, *Ziua Forțelor Armate* (o traducere întocmai din limba rusă!) s-a stabilit a fi 25 octombrie. Decretul nu făcea vreo referire la motivele care

determinaseră renunțarea la vechea zi a armatei, dar semnificația gestului era subînțeleasă. De altfel, în 1958, prin ordinul ministrului Leontin Sălăjan, s-a revenit la tradițiile antebelice ale unităților și marilor unități, cărora li s-a permis să-și comemoreze momentele principale reprezentative pentru trecutul de luptă al fiecăreia, cu excepția Campaniei din Est, deși în aceasta au căzut 71.585 de ostași, din care 3.113 de ofițeri, 1.823 de subofițeri și 66.649 de soldați.

Descătușarea din decembrie 1989 a oferit posibilitatea reluării discuțiilor privind semnificația Zilei Armatei României, dar s-a ajuns la concluzia că ziua acesteia este legată efectiv și afectiv de Transilvania, leagănul genezei și evoluției istorice a poporului român, de obiectivele și sentimentele care au vizat întotdeauna îndeplinirea idealurilor naționale, de unitate, independență, suveranitate și integritate teritorială. Data de 25 Octombrie constituie, în acest context, amintirea unei zile de împlinire națională, ziua când Armata Română și-a îndeplinit menirea firească, aceea de a readuce la hotarele ei Patria care a creat-o.

La ceas aniversar, ne plecăm fruntea și le prezentăm onorul celor care s-au jertfit în războaie și teatre de operații, care își dorm somnul de veci în cele 1400 de cimitire, iar în cinstea și memoria lor, ca un gest de recunoștință, ziua de 25 Octombrie a fost stabilită ca **ZIUA ARMATEI ROMÂNE.**

BIBLIOGRAFIE

- *** România în anii celui de-al doilea război mondial, vol. 1, Editura Militară București, 1989
- ***Dorin Gheorghiu, Ion Cioară, Gheorghe Tudor Bihoreanu – Campanii ale Armatei a IV-a „TRANSILVANIA” (1916-1919; 1941-1945), Edituras Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2001;
- ***General de divizie Dorin Gheorghiu, General de brigadă Ion Cioară, Gheorghe Tudor Bihoreanu – Armata a IV-a „TRANSILVANIA” în cruciada eliberării Europei, vol. III, 23 august 1944- 12 mai 1945, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1998

REZERVA DIN SUFLET

ODISSEA UNUI GENERAL

GENERAL LEONARD MOCIULSCHI

– SAINT CYR EROUL ,...

Plt.adj.pr.(r) Ioan VOIȚĂ

„DIN NEGURA VREMURILOR”...

Neamul Mociulschi este unul vechi, neam de leși polonezi, cum se zicea în vechime. Orișicât, Mociulschi a fost, înainte de toate, Moczulski: familie mare, aflată în vârful nobilimii militare, care, prin secolul al XVI-lea se răspândise în trei ramuri distincte în cadrul Uniunii Polono-Lituaniene, în zona voievodatelor Mazoviei și Sileziei. În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, când a avut loc prima împărțire a Poloniei între Austria, Rusia și Prusia, polonezii au început să se răspândească prin întreaga Europă. Unii au rămas în rezistență, până la Revolta din Noiembrie, din 1830. După ce Varșovia a fost asediată de trupele țariste, a început Marea Emigrație, cum a rămas în memoria polonezilor. Atunci, mulți aristocrați polonezi s-au îndreptat spre Europa de Vest, în special. Istoria familiei Moczulski pe pământ românesc începe cu Pawel, un conte originar din Liov, care a părăsit Varșovia în 1831, după ce Revolta a fost înăbușită, și care s-a așezat în Moldova de Nord, alături de fiul cel mai mic. Și așa, din războinic polonez de elită a ajuns „mare boer Mociulski”. De fapt, grafia română a venit mai târziu. Fiul lui Pawel s-a căsătorit cu o româncă, iar împreună au avut un băiat, pe care l-au numit Gheorghe și care a fost botezat chiar de Mitropolitul Moldovei, Sofronie Miclescu. Abia de atunci înainte grafia numelui de familie a fost adaptată la pronunția română. Gheorghe Mociulschi a fost tatăl **generalului de divizie Leonard Mociulschi**.

„S-A NĂSCUT EROUL”...

Leonard Mociulschi s-a născut pe 27 martie 1889, în Bucecea, însă a fost înregistrat la primăria din comuna Siminicea, care se afla atunci în plasa Burdujeni, județul Botoșani. A fost cel mai mare dintre cei zece copii ai lui Gheorghe și ai Elenei Mociulschi. Familie mare, remunerație la limita superioară a decenței, după normele acelor vremuri, pentru că tatăl era funcționar CFR - mai întâi pe la CFR Bucecea, apoi a ajuns șef de gară și s-a tot mutat cu serviciul în zona Moldovei. Copilăria lui Leonard Mociulschi a fost oarecum banală, marcată poate numai de aceste schimbări de domiciliu. Prin urmare, a schimbat des și școlile: școala generală a terminat-o la Olteștești, în județul Vaslui, iar liceul l-a urmat la Iași.

Odată ce a părăsit lumea de târgușor de provincie prăfuit și fără perspective, acolo, la Iași, a descoperit și posibilitatea de a-și câștiga singur traiul, de a-și asigura autonomia și

confortul, mai ales că familia nu îl mai putea susține financiar: soluția a venit de la școala militară. În 1908, când avea 19 ani, Leonard Mociulschi a devenit recrut în Regimentul 13 „Ștefan cel Mare”, unde a învățat să-i placă și rigoarea și disciplina vieții cazone. Peste un an a ieșit din regiment în grad de caporal, cu mențiunea de la superiorii săi că e băiat sânguincios și ordonat. Era clar: aceasta era calea de urmat.

„PE URCUȘUL CARIEREI”... Tot înainte!

În **1910**, **Mociulschi** a fost admis la Școala de Ofițeri de Infanterie din București, iar după doi ani de trudă a fost repartizat, la cerere, la Regimentul 8 „Dragoș”, din Dorohoi. Alături de acest regiment a văzut pentru prima dată fața reală a războiului. Primul război, prima medalie. Era ofițer adjutant în 1913, când România s-a implicat în Al Doilea Război Balcanic. Regimentul 8 „Dragoș” a ajuns atunci până la nord de Sofia, când Bulgaria a cerut armistițiul. Comandantul unității a fost mulțumit de purtarea **sublocotenentului Mociulschi** pe câmpul de luptă: **„Și-a îndeplinit cu mult zel și inteligență misiunea, fiind neobosit și gata în a executa în orice moment orice ordin, fără murmur”**.

Ca urmare, **Sublocotenentul Leonard Mociulschi** a primit, imediat după încheierea tratativilor de pace, prima sa medalie: **„Avântul Țării”**.

Trei ani mai târziu, în **august 1916**, România s-a avântat în Primul Război Mondial, când **locotenentul Mociulschi** deja ajunsese comandat de companie. A luptat pe linia de foc, în Transilvania și apoi în anul **1917** la Oituz, Soveja, Mărăști, Onești și în defileul Cașinului, unde a luptat bine, cu vitejie și eroism, fiind mereu în fruntea trupelor. A fost decorat de **regele Ferdinand** și de **generalul Berthelot**, cu ordinul **„Coroana României cu spade în grad de cavalier”**, respectiv cu medalia **„Croix de Guerre”** a Franței și avansat la gradul de **căpitan**.

Însă chiar în **toamna lui 1916**, când situația războiului se înrăutățise dramatic pentru România și începuse evacuarea în Moldova, a apărut o situație tragică și în familia Mociulschi. Gheorghe fusese detașat să asiste transporturile feroviare de mărfuri și persoane, care erau extrem de îngreunate din cauza condițiilor de război și a fluxului mare, iar într-una din zile a căzut victimă unui bombardament inamic. A murit la 56 de ani, iar fiul lui, Leonard, a devenit atunci sprijinul familiei sale. Abia împlinise 27 de ani.

SATISFAȚII POSTBELICE

La sfârșitul războiului, în **mai 1918**, a fost detașat la Regimentul 35 Infanterie „Matei Basarab”, din Cetatea Albă, unde a primit misiunea de a curăța zona de trupele bolșevizate care comiteau nelegiuri cu nemiluita. Doi ani i-au trebuit să ducă la bun sfârșit sarcina. Din această experiență a ieșit, totuși, cu două câștiguri clare. Pe de o parte, în 1920, în fișa calificativă, superiorii săi au apreciat că este **„stăpân pe sine, stăpânește pe subordonații săi, este iubit de superiori, către care are totdeauna o atitudine corectă, de subalterni și de soldați, către care are totdeauna o atitudine prietenească”** și a fost ridicat la **gradul de maior**.

Pe de altă parte, în timpul petrecut în Basarabia, a cunoscut-o pe Ecaterina Mintici, cu care s-a căsătorit în 1920, când a revenit la Dorohoi. Alături de ea, a avut un singur copil, pe Petre, însă viața lor de familie a fost cam deslănătă. Leonard Mociulschi și-a dedicat mai tot timpul Armatei. Așa au mers lucrurile, așa au cerut vremurile.

„O FRUMOASĂ ACHIZIȚIE” ...

În timpul Marelui Război, Mociulschi își demonstrase cu prisosință abilitățile sale militare. Și era un fapt recunoscut de toți superiorii săi. De pildă, **colonelul Constantinidi** spunea despre el că *„posedă cunoștințe și aptitudini pentru a comanda tactic un detașament de trei arme, poate comanda chiar un regiment, atât administrativ, cât și tactic. E un ofițer foarte bun, destoinic, brav.”*

În perioada imediat următoare încheierii conflictului, Mociulschi a intrat în cadrul Vânătorilor de Munte, una dintre unitățile militare de elită ale României. Așadar, în 1921, a fost repartizat la Batalionul 6 „Crișan”, la Aiud. La primire, comandantul batalionului, **Rudolf Stokhamer** îl caracteriza într-o manieră fericită: *„Acest maior posedă toate aptitudinile în mod excelent ce trebuie să le aibă un bun vânător de munte, un bun schior și alpinist de clasa prima și apt pentru cele mai grele oboseli, de o imensă putere de muncă. Corpul de Vânători de Munte a făcut o frumoasă achiziție având în rândurile sale un ofițer superior înzestrat cu toate calitățile unui prea bun ostaș.”*

În 1932 a fost numit la comanda unui batalion de munte în Sighetu Marmăției și a primit gradul de **locotenent colonel**. A fost în această funcție până în 1937, când a fost promovat **colonel**.

OPERATIUNEA „BARBAROSSA”...

La începutul celui de-al Doilea Război Mondial, Leonard Mociulschi era deja **comisar colonel** și desemnat locțiitor al comandantului Brigăzii 1 Mixte de Munte. În 1940, Regatul României a aderat la pactul tripartit urmărind scopul de a elibera provinciile românești anexate de URSS ca urmare a pactului Ribbentrop-Molotov.

Trupele române s-au descurcat să străpungă linia fortificată Stalin în 1941, alăturându-se forțelor Axei în cadrul operațiunii *Barbarossa*. Colonelul Leonard Mociulschi a condus personal forțarea râului Nistru, în ciuda focului intens al sovieticilor. În bătălia uriașă de la Malaya Belozherka doar 3 divizii de elită ale Corpului Român de Munte s-au confruntat pe viață și pe moarte cu 18 divizii de infanterie sovietică, cu AFV și sprijin aerian. **Colonelul Leonard Mociulschi** a făcut dovadă de curaj și pricepere. Vânătorii de munte români au reușit să străpungă apărarea sovietică în mai multe puncte pe 17 și 18 iulie, în urma unor lupte foarte grele. Aici colonelul Mociulschi s-a remarcat din nou, pentru a câta oară, conducând personal traversarea râului sub focul inamic. Pentru această luptă a fost distins cu Ordinul Român „**Mihai Viteazul**”, **clasa a III-a**, cel mai înalt premiu militar românesc.

PE URMA „CRUCILOR DE FIER”...

Brigada 1 Mixtă Munte a avansat apoi împreună cu restul Armatei 3 până în Stepa Nogay. Acolo, între 24 și 29 septembrie, a luat parte în așa-numita bătălie a Mării de Azov, care s-a terminat cu distrugerea Armatelor 9 și 18 sovietice. Deoarece era brigada de munte cu cele mai puține pierderi de până atunci și avea cel mai mare potențial ofensiv, a fost aleasă să participe în asaltul asupra Crimeii. După ce au pătruns în peninsula prin Istmul Salkovo, vânătorii de munte au trecut la urmărirea trupelor sovietice. Colonelul Mociulschi a comandat unul din cele trei detașamente organizate de brigadă în această operație, capturând 1360 de prizonieri, printre care și un întreg regiment de cavalerie. Pentru aceste fapte de vitejie este distins de către armata germană cu ordinul „**Crucea De Fier**” **clasa a II-a**.

Colonelul Mociulschi a rostit în fața trupelor sale, la 11 octombrie 1941, următoarele cuvinte: *„Ostași ai Brigăzii 1 Mixte! /.../ sub focul puternic al aviației inamice, fiind atacați de forțe și tancuri superioare, aveți a rezista cu vitejie sub bombele sovietice. Adesea atacuri ale inamicului au fost blocate de forța și sângele tău rece... În fața mormintelor care tocmai s-au deschis, se află vitejii războinici ai Batalionului 21 de Munte uciși în acțiune în timpul a 11 zile și nopți de luptă sângeroasă. Mă rog pentru toți...”* După ce Corpul de Munte a lăsat în urmă râul Nistru, Armata Română a contribuit la efortul militar al Axei în Crimeea.

Următoarea oprire a vânătorilor de munte a fost Sevastopol. Armata 11 germană a început primul asediu al fortăreții în timpul iernii anului 1941. Colonelul Leonard Mociulschi a fost numit comandantul Grupării de Atac (4 batalioane) a brigazii, care inițial nu avea toate efectivele la dispoziție, alte două batalioane fiind dispuse în apărare pe coastă. Până pe 23 decembrie 1941, Brigada 1 Mixtă Munte a reușit să cucerească Dealul Capelei, precum și satele Ciorgun și Karlovka. Comportarea sa în timpul primului an de război i-a câștigat promovarea la gradul de **general de brigadă**.

PRIN STEPĂ CALMUCĂ ...

În **aprilie 1942** a fost mutat la **Divizia 4 Munte**, tot cu funcția de comandant secund. Această unitate, aflată sub comanda generalului de divizie Gheorghe Manoliu, se afla și ea în Crimeea.

În iunie și iulie a luat parte la al doilea asediu al Sevastopolului, unde a jucat un rol cheie în ofensiva Corpului 54, intrând în oraș împreună cu trupele germane. A primit **„Crucea Germană de Aur”** pentru faptele sale în această bătălie; era în **25 octombrie 1942**.

„Astăzi, vine-n capul diviziei domnul general Mociulschi Leonard. Nu cred să fie ostaș român care să nu-l cunoască. Nu cred să fie Vânător de Munte care să nu-și facă o mândrie din faptul că domnia sa face parte încă de mult din acest corp de elită. Fericesc Divizia 3 Munte că are cinstea să aibă un asemenea comandant în fruntea ei și plec cu mulțumirea ostașului care și-a îndeplinit misiunea și care își lasă opera în mâini sigure, magistrale”... acestea erau cuvintele rostite de colonelul Radu Korne, pe **6 octombrie 1942**, când pleca de la comanda Diviziei 3 Munte care acționa în Caucaz. Divizia își eșuase misiunea, era cu moralul la pământ și urma să intre în reconstrucție. Sarcina i-a revenit lui Leonard Mociulschi, care până în acel moment se dovedise un militar excepțional.

Generalul Leonard Mociulschi îl înlocuia pe generalul învins Falfănescu în luptele pentru Caucaz la comanda **Diviziei 3 Munte**. Aceasta se afla la acea vreme în Kuban, lângă Krasnodar. Misiunea strategică a ei a fost să apere linia de comunicație dintre Kramaskaia și Krasnodar. Sub comanda generalului Mociulschi, aceasta și-a apărat pozițiile cu încăpățănare, iar în vara lui 1943, Divizia 3 Munte a fost retrasă din prima linie și transferată în Crimeea, pentru refacere. Aici a avut loc bătălia pentru capul de pod Kerci, pe care Mociulschi a reușit să îl elimine până în iarna lui '43, provocând pagube semnificative sovieticilor: mii de morți și sute de prizonieri, precum și capturi importante de arme. În perioada decembrie '43 - ianuarie '44, a condus, împreună cu generalul Ion Dumitrache, două grupări de Vânători de Munte care au eliminat 3.700 de partizani din Munții Crimeii. În urma acestei acțiuni, Mociulschi a primit încă un Ordin **„Mihai Viteazul”, clasa a II-a**, și a fost promovat la gradul de **general de divizie**.

Generalul era îngrijorat și de morala trupelor din timpul războiului. Era îngrijorat și de populația civilă. Contribuise la reconstruirea satelor distruse de război și chiar ridicase o

biserică în fosta URSS. Împreună cu generalul-locotenent Ioan Dumitrache a asigurat cantități mari de alimente la Simferopol. Radioul din Moscova a transmis aprecieri pentru grija generalului Mociulschi și sprijinul oferit civililor ruși în timpul războiului. După înaintarea sovieticilor în Crimeea, în aprilie 1944, rezistența eroică a Diviziei-2 și Diviziei-3 Munte în fața Armatei Roșii a permis forțelor Axei să evacueze câmpul de luptă. Pierderile Armatei Române pe Frontul de Est au fost estimate la 624.740 militari.

ELIBERÂND GLIA STRĂBUNĂ - „Aidoma unui dirijor”

În toamna anului 1944, generalul Mociulschi și divizia sa se aflau sub comanda generalului Ioan Dumitrache, comandantul Corpului Român de Munte din Transilvania. În câteva zile de lupte grele a întârziat suficient de mult ofensiva maghiară, astfel încât întârzirile puteau sosi la timp. Divizia 3 Munte a jucat, de asemenea, un rol cheie în lupta pentru eliberarea orașului românesc Oradea, precum și a orașului Beiuș. După eliberarea orașului Oradea, generalul Mociulschi și soldații săi au reușit să treacă frontiera de dinainte de 1940, în Ungaria.

Demonstrase cu prisosință iscusința sa pe câmpul de luptă, după cum plastic descria căpitanul Gavril Mezdrea în memorii: *„Era aidoma unui dirijor, dar în ce condiții! La semnele lui intrau pe rând în partitura de foc ori mitraliere, ori aruncătoare de 60 mm, ori sălta un pluton sau toate, ori se înainta grupă cu grupă sau om cu om.”*

Generalul Mociulschi își amintește în memoriile sale de război, *„Încărcătura infanteriei de munte”* (Editura Militară, București, 1967), că *„rechemarea luptei cu atâtea tancuri îmi este încă proaspătă în memorie. Trupele de munte nu au avut nicio ocazie să lupte între atâtea tancuri înainte. Pământul tremura... Cerul era un foc uriaș... Sunetele motoarelor făceau un zgomot infernal... Era ca un uragan de incendiu... Obuzele au explodat de jur împrejur. .. Tancurile lovite explodaseră și începuseră să ardă puternic în flăcări. Inamicul a rezistat cu forță, contraatacând cu tancuri și infanterie, aruncând o concentrație mare de foc de artilerie împotriva sutei de tancuri sovietice. Am început să luăm un foc puternic și de la tunurile antitanc germane. Inamicul a folosit „Pumnul blindat” (Panzerfaust) la rază apropiată împotriva tancurilor noastre, fiind ascunse în găuri circulare în pământ. Armă cu o singură lovitură, reîncărcată manual, lansatorul de grenade antitanc a distrus multe vehicule blindate sovietice. Capul grenadei conținea suficient explozibil pentru a pătrunde chiar și în cea mai groasă armură de tanc. Tancurile sovietice au făcut, de asemenea, eforturi considerabile pentru a evita câmpurile de mine antitanc. Aceste mișcări le-au încetinit înaintarea. A urmat foarte repede un contraatac german. De câteva ore, cadența luptei creștea puternic. Am încercat să mergem înainte cu vehiculul nostru de comandă. O mină antitanc a detonat în apropierea poziției noastre și a avariat ACV-ul. Tancurile sovietice și cele germane se luptau între ele într-un zgomot mortal, în timp ce nu departe de locul unde s-a oprit motorul nostru am auzit o altă explozie puternică... Din cauza tancurilor distruse era un fum uriaș care se vedea de la kilometri... ”*

„CU VÂNĂTORII SPRE VEST”

Trupele române au înaintat prin Ungaria. A urmat bătălia pentru Debrețin, unde românii au învins, după lupte grele de stradă. S-a deschis un nou teatru de operații, în munții Bükk, unde generalul Mociulschi a luptat împotriva Diviziei 18 Munte germană, pe care a reușit să o împingă înapoi, dar nu fără dificultăți. În ianuarie 1945, Armata 1 română

ajunsesse în Slovacia, în zona Lucenec, de unde forța trupele germane să se retragă. Până la sfârșitul lunii februarie 1945, românii cuceriseră aproape toate vârfurile importante din munții Javorina, misiune pentru care generalul Mociulschi a fost decorat **a treia oară** cu **Ordinul „Mihai Viteazul cu spade”**

EROUL DE RĂZBOI - DEȚINUT LA CANAL

Numai că elogiile nu vor dura prea mult, căci noua putere comunistă de la București avea să fie mai puțin interesată de actele de vitejie decât de rescrierea istoriei și restructurarea socială.

15 mai 1946. Tribunalul Poporului din București îi cheamă la judecată pe generalii români care au luptat pe Frontul de Est și nu s-au întors în țară în divizia potrivită. Acuzația principală: crime de război, prevăzute în Legea 312/1945. Degeaba s-au mai agitat câțiva lideri politici și intelectuali ai lumii vechi să îi salveze. Nu s-a putut. Printre cei care au fost citați s-au numărat și generalii Petru Dumitrescu, Nicolae Dăscălescu și Leonard Mociulschi.

Revenind, însă, la procesul generalului Mociulschi, învinuirile care i-au fost aduse erau multe și vizau campania din Est. A fost acuzat că în noiembrie 1942 ar fi arestat și executat 10 partizani în Caucaz, sub pretextul că aveau arme ascunse. Apoi, a fost acuzat că ar fi organizat case de toleranță în comunele Keneghes și Abinskaia, luând cele mai tinere și frumoase fete din sat și că ar fi ridicat și trimis în țară, în momentul retragerii din Caucaz, 3.000 de oameni din Moldovanskoe (ținutul Krasnodar), o localitate formată în principal de români moldoveni.

Cu mărturiile pe masă, acuzatorii nu s-au descurcat prea bine. Iar cei doi martori pe care îi aveau pregătiți nu s-au prezentat la ședința publică a Tribunalului Poporului, ținută pe 31 mai, în ciuda faptului că fuseseră citați. Prin urmare, judecătorii au considerat că depozițiile lor fuseseră nesincere și nu le-au putut lua în considerare. Așadar, în finalul ședinței publice s-a constatat: **„Faptele ce se pun în sarcina acuzatului general Mociulschi Leonard nu s-au putut dovedi, din contră, dânsul a avut o purtare demnă și umană și în cadrul legilor războiului, pe care nu le-a depășit cu nimic. Așa fiind, urmează a se pronunța achitarea sa”**.

O tentativă de arestare nu vine niciodată singură, aceasta fiind prima încercare a sistemului comunist de a-l închide pe generalul Mociulschi. A eșuat, dar asta nu a presupus să i se permită să ducă o viață tihnită la mica sa moșie din Codlea, unde se retrăsese să se ocupe cu îngrijirea celor cinci hectare de pământ primite la acordarea **Ordinelor „Mihai Viteazul”**.

La **1 septembrie 1947**, generalul de divizie Leonard Mociulschi a fost trecut în rezervă. În mintea comuniștilor a rămas un dușman al poporului, a rămas ideea că trebuie închis.

A fost arestat pe **12 august 1948**, sub acuzația că e „element reacționar și ostil RPR”, fără mandat judecătoresc, ci numai în baza unei note anonime care menționa că în anii '45-'46 „a lucrat împotriva regimului democratic atât în domeniul politic, cât și în domeniul militar”, intrând în contact cu diverși reprezentanți americani și englezi din Comisia Aliată de Control. A îmbrăcat pentru prima dată zeghea la Penitenciarul Jilava.

Pe 7 august 1951, a fost trimis la Canalul Dunăre-Marea Neagră, fiind încadrat în Colonia nr. 4 „Castelul”. Timp de doi ani a făcut muncă silnică. Însă, conform rapoartelor întocmite de gardieni, a muncit cu mult sârg, așa încât, în vara lui 1953, **își îndeplinise**

norma în proporție de 136%! De la Canal, a fost trimis la colonia de muncă Onești, din Târgu Ocna, când, pe 2 aprilie 1954, Subcomisia 2 a Comisiei Centrale a MAI a propus eliberarea lui. Însă, în locul eliberării, a fost mutat înapoi la Jilava și i s-a redeschis o anchetă din 1948, privind executarea unor evrei din Ciudei, o localitate de lângă Storojineț, în iulie 1941. Finalizarea anchetei l-a disculpat pe Mociulschi, iar la 24 septembrie 1955 a fost abrogată Legea 291/1947, Tribunalul Capitalei dispunând încetarea urmăririi și eliberarea celor în cauză.

Generalul care a luptat în trei războaie a cunoscut și ororile detenției politice, fiind închis la Jilava, la colonia de muncă a Canalului Dunăre-Marea Neagră, la Onești, la Tg. Ocna, timp *de șapte ani și două luni*.

REABILITAREA...

Leonard Mociulschi a ieșit din Penitenciarul Jilava pe **10 octombrie 1955**, dar i s-a dat domiciliu forțat la Blaj. Cu sănătatea distrusă, cu averea confiscată, cu pensia suspendată, generalul și soția sa au început o nouă viață în Blaj, pe strada Micu Klein, la numărul 33. A fost nevoit să se angajeze muncitor la CFR, la descărcare vagoane, iar soția mergea zilier la depozitul de lemne din oraș și muncitor sezonier la sera de flori.

Trăind în mizerie, și-a scris în următorii ani memorii de război, *„Încărcarea infanteriei de munte”*. Treptat, au început să apară primele semne de mai bine: în august '56, a început să primească o pensie de 590 de lei – care va ajunge în 1977, la 3.600 de lei; în 1960, a putut să se mute în județul Brașov, în satul Purcăreni, iar peste patru ani, chiar în oraș, unde a primit un apartament din partea statului. În 1964, a fost repus în drepturi, i s-a dat înapoi uniforma militară și a fost avansat la rangul de general locotenent în rezervă. Aceste pagini de istorie au fost publicate ulterior, în timpul primului deceniu de guvernare de către președintele Nicolae Ceușescu. A existat un zvon că Charles de Gaulle, președintele Franței, în timpul vizitei sale oficiale la București, în mai 1966, ar fi întrebat despre generalul român distins odată cu *„Croix de Guerre”*. Cu siguranță știm că Mociulschi a fost reabilitat în acea perioadă și chiar distins cu **Ordinul „23 August”**, într-o perioadă dominată de o orientare pro-occidentală. Un gest simbolic, care părea să pună în genunchi toată acțiunea nedreaptă a statului român comunist din ultimele decenii.

Leonard Mociulschi a murit la Brașov, pe 15 aprilie 1979, aproape de munții pe care îi iubea atât de mult. La moartea sa a primit onoruri militare de înmormântare. A fost incinerat, iar cenușa i-a fost împrăștiată de militarii Batalionului 21 Munte peste cele mai înalte culmi ale Munților Carpați: Moldoveanu (2.544 m), Omu (2.507 m) și Postăvarul (1.801 m). Astăzi, personalitatea generalului Mociulschi cunoaște deplina recunoaștere pentru meritele sale militare deosebite.

Din 2007, Batalionul 21 Infanterie de Munte a primit numele de onoare „General Leonard Mociulschi” în prezența fostului șef al statului român în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Regele Mihai I i-a acordat de trei ori cel mai înalt premiu militar românesc, Ordinul „Mihai Viteazul”, lui Leonard Mociulschi, pentru vitejie și eroism.

Abia după Revoluție, urmașii săi au început procedurile de recuperare a bunurilor pierdute, dar, într-un fel, și a memoriei.

Adrian Leonard Mociulschi este compozitor și scriitor, precum și lector universitar la Universitatea Națională de Muzică din București. Pe lângă numeroasele activități artistice și științifice, se preocupă de menținerea vie a istoriei familiei sale, iar în 2008 a publicat

volumul „Generalul Leonard Mociulschi în conștiința românilor“, scris în colaborare cu istoricul militar Gheorghe Suman.

În 2007, Batalionul 21 Vânători de Munte a fost redenumit în onoarea generalului Mociulschi.

Aceasta a fost odiseea unui Vânător de Munte.

Însemnele de vitejie în luptă și eroism ale generalului de divizie Leonard Mociulschi

- Medalia „**AVÂNTUL ȚĂRII**” în 1913 după războiul balcanic;
- Ordinul „**COROANA ROMÂNIEI cu spade**” în 1917 - regele Ferdinand;
- Ordinul „**CROIX DE GUERRE**” în 1917- general Bertholt;
- Ordinul „**STEUA ROMÂNIEI**” în 1919 - regele Ferdinand;
- Ordinul „**Mihai Viteazul**”, **clasa a III-a**, în 17.10.1941, pentru acțiunile pe Frontul de Est - Străpungerea liniei Stalin;
- Ordinul „**Crucea de fier clasa a II-a**” în 1941 - asalt asupra Crimeei;
- Ordinul „**Crucea Germană de Aur**” în 1942 - cucerirea Sevastopolului;
- Ordinul „**Crucea de Cavaler a Crucii de Fier**”, în 1943 - eliminarea capului de pod de la Kerçi, oferite de Al Treilea Reich;
- Ordinul „**Crucea Libertății, clasa I**”, în 1943, conferit de mareșalul Finlandei, Carl Gustaf Emil Mannerheim, pentru apărarea Krasnodarului lângă Kuban;
- Ordinul „**Mihai Viteazul, clasa a II-a**”, în 19.02.1944, pentru acțiunile pe Frontul de Est, eliminarea a peste 3700 de partizani, luptători în munții Crimeei;
- Ordinul „**Mihai Viteazul clasa a III-a cu spade**” – pentru cucerirea munților JAVORINA prin DR 805/23.03.1945 (gl. de div., cdt. Div. 3 munte).

P.S. Bunicul meu, pe când era la Sighetu Marmației (1932-1937), l-a cunoscut pe generalul Leonard Mociulschi și îmi povestea despre el cu mândrie și mult entuziasm. L-a considerat „...un român extraordinar, curajos și demn!”.

*Pentru faptele sale de arme, generalul de divizie Leonard Mociulschi a fost răsplătit post-mortem de către cei ce nu-și uită eroii. I-au fost ridicate statui, în localitatea sa natală **Simincea**, în fața unității militare din **Sighet**, unde a fost comandant pentru câțiva ani, în curtea Batalionul 21 Vânători de Munte din **Predeal**.*

BIBLIOGRAFIE:

***„Generalul Leonard Mociulschi în conștiința românilor” Ed. 1, anul 2008, Col. (r) Gheorghe Suman, Adrian Leonard Mociulschi;

***„Generalul Leonard Mociulschi, emblema VÂNĂTORILOR DE MUNTE”, Col. (r) Eugen Ighim

***Site oficial WWW.GENERAL.MOCIULSCHI.RO

ONOR, REZERVIȘTILOR MILITARI!

Gheorghe Pârja

Se cinstește în 31 mai.

Am participat la solemnă ceremonie în calitate de fost ostaș al Armatei Române, cu un stagiul militar de un an și patru luni, după cum cerea atunci țara. După lăsarea la vatră, am participat la convocările militare, la Regimentul din Baia Mare. Așa am păstrat legătura cu spiritul militar, cu mulți dintre rezerviștii de astăzi, ori care nu mai sunt, cu care am rămas în legături de camaraderie ostășească, cu unii devenind chiar prieten. Recunosc că am un respect nestins pentru Armată. Pentru mine, ostașul, ofițerul, sunt simbolul demnității și onoarei. Iar generalii au aura cocardei lucitoare. Nu uit de ziua aceea, militar în termen fiind, cu gradul de sergent, când am dat onorul, pe peronul gării din Sibiu, venerabilului general de vânători de munte, Leonard Mociulschi, o legendă pentru tinerii maramureșeni. Unchiul Pătru i-a fost ordonanță pe vremea șederii generalului în Maramureș. Cu asemenea amintiri și trăiri nu aveam cum să nu am respectul cuvenit pentru Armata Română. De aceea, în ziua cinstirii Rezervistului Militar i-am privit pe cei de față, până la încredere, în ochi. În suflet și fascinația datoriei. La Reuniune au fost P.S. Iustin, episcopul Maramureșului și Sătmăruului, prefectul județului, Rudolf Stauder, președintele Consiliului Județean, Ionel Bogdan, și doamna Noemi Vida, administratorul public al municipiului Baia Mare.

Fiecare a avut cuvinte de prețuire pentru rezerviștii militari. Pe lângă protocolul firesc, am descifrat și accente de sinceritate din partea lor, pentru condiția ostașului român. S-au intonat Imnul Național al României și Marșul rezerviștilor. P.S. Iustin a dat tonul rugăciunii și a binecuvântat adunarea. În memoria camarazilor plecați prea devreme dintre noi, s-a păstrat un moment de reculegere. Pe un ecran rulau imagini din trecutul apropiat al Filialelor. Acolo l-am văzut și pe regretatul general (r) Ilie Godja, înălțat la Ceruri cu puțină vreme în urmă. Apoi, președinții de Filiale și Asociații au prezentat activitatea lor. Colonelul (r) Gavril Costin, președintele Filialei județene Maramureș a A.N.C.M.R.R., colonelul (r) Ioan Ceterchi, președinte al A.N.C.M.R.R. din Ministerul Afacerilor Interne, Filiala „Pintea Viteazul” Maramureș, colonel (r) Dinu Olăhuț, președinte al Filialei

Maramureș a A.N.C.M.R.R. din SRI, și general de brigadă (r) Marin Bancoș, reprezentantul grupului de inițiativă pentru constituirea Filialei Maramureș a A.N.C.M.R.R. din S.T.S., au trecut în revistă principalele izbânzi ale organismelor pe care le conduc. Reuniunea a fost coordonată de colonel (r) Ioan Bota, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. La buna desfășurare a contribuit și colonelul (r) Mircea Fechete, fost comandant al Batalionului 612. Un moment emoționant a fost conferirea Crucii Justinian Arhiepiscopul colonelului (r) Ioan Ceterchi, de către P.S. Iustin, cu un prilej aniversar, dar și pentru merite deosebite în conducerea Filialei. Au fost oferite și Diplome de Onoare unor rezerviști care s-au remarcat, în ultima vreme, prin rodnică și loială colaborare cu asociațiile care au organizat Reuniunea de Ziua Rezervistului Militar. După cum se spunea și în discursurile celor care au luminat prin cuvinte Reuniunea, cadrele militare care dau identitate acestor structuri asociative sunt cei care, ca militari, prin jurământ de credință, și-au asumat onoranta misiune de a fi pavăză la hotarele terestre, aeriene și maritime ale României, cu riscul, la nevoie, de a face sacrificiul suprem pe altarul patriei. Ei sunt cei care, timp de mai multe decenii, s-au distins la comanda unor structuri militare sau în posturi de execuție, servind cu onoare și mândrie românească - Armata și Țara - în relațiile interne și internaționale. Astăzi, rezerviștii militari maramureșeni contribuie la integrarea firească a militarilor în evoluția societății românești, apărarea valorilor fundamentale ale României, a tradițiilor și simbolurilor naționale. Rezerviștii sunt o adevărată sursă de inspirație pentru generațiile actuale. Ei sunt și astăzi la datorie, în slujba Patriei. Mulți dintre ei se manifestă cu har în domeniul scrisului istoric și literar. Le cunosc izbânzile și le apreciez. Am reținut că am participat la a doua aniversare comună a Zilei Rezervistului Militar, după cea din 2016, și această formă de solidaritate a armelor se vrea continuată. Am trăit sentimente profunde de respect pentru cei care au jurat pe Drapel pentru Onoarea și Demnitatea Țării. De care avem nevoie întotdeauna. Dar mai ales în aceste vremuri. *Onor, rezerviștilor militari!*

SĂ NU UITĂM CE I-AM FĂGĂDUIT, ETERNITATEA

Carmena BĂINȚAN

Între viață și moarte a existat întotdeauna o strânsă legătură. Peste moarte se poate trece doar cu harul dăruit de CREATOR prin taina scrisului. În scris se găsește eternitatea iar acel scris are milioane de rădăcini în cititorii care răsfoiesc, chiar dacă sporadic, paginile cărților. Ion Șugariu a găsit în inimile oamenilor porțița deschisă și a aruncat peste cititor parfumul florilor sale, poeziile. Ce-i care l-au cunoscut îl păstrează în amintire iar ceilalți îi păstrează vie memoria, cinstindu-l prin citirea volumelor sale de poezii. Acolo unde este, visează pentru noi toți și are dreptul să ne spună: **Să nu uitați!**

Orașul Tăuții Măgherauș poartă și acum urmele pașilor lui, iar satul cu nume de vânăta de baie, Băița, a fost leagănul de dor și neuitare al lui Ion Șugariu. Familia de mineri, așezată pe o coamă de deal cu privirea spre apă și spre drumul negru așezat la poalele drumului de vis-a vis, își legăna prin 1914 primul fiu născut. O casă mică, uitată mai des decât ar fi căutată, aceea a lui Șugariu, familie de mineri aurari care au scos din inima munților aurul pur, și al căror fiu a scos din sufletul lui cuvintele frumos împreunate în poezie.

Localitatea Băița mai păstrează și azi urmele mineritului. Casele sunt cele specifice minerilor din alte locuri, Nistru, Baia Sprie etc. care nu totdeauna se îmbină armonios cu specificul zonei dar fac parte integrantă din ambient. Casele vechi concurează cu galeriile de mină, mici și întunecoase, dar evident mult mai recente decât galeriile săpate acum sute de ani. Minele erau a doua casă a minerului, acele locuri sumbre și umede în care își petreceau toată tinerețea, locul unde bucuriile și necazurile făceau casă comună, unde își povesteau dorurile și chinurile unei vieți trăită în neajunsuri și tot acolo aflau noutățile de la suprafață.

Oameni închiși în ei, mohorâți, cu o viață exterioară foarte simplă, dar cea interioară bogată, însă lipsită de complexitate. Toată vina o poartă întunericul la care sunt supuși zilnic și lipsurile de care speră să scape cu cât vor scoate mai mult aur din pântecul muntelui. Doar cei care beneficiază de truda lor se mai pot bucura de bunăstare. Poveștile lor de dragoste au cuprins în ele un romantism întunecat, uneori efemer.

Copilul îndrăgostit de poezie își petrece copilăria între misterul oferit de întunericul minei și dorința de libertate. Cutureierând pădurile din jur și văile în parte neumbrate, purta în suflet tristețea minerului din a cărei familie făcea parte.

Născut în anul primului război mondial, la 6 iunie 1914, Ion Șugariu urmează școala primară la Băița, pe care o întrerupe în mai multe rânduri atât din cauza lipsurilor și greutăților familiale cât și a situației economice defavorizante din țară. Cu toate tristețile și greutățile anotimpurilor, purtate în spate, urmează cursurile școlii de pe Valea Borcutului, drum spre școală pe care-l face peste dealuri și văi știute de el din fragedă copilărie. Dorința părinților săi, Ioan și Floarea Șugariu, era ca tânărul elev să urmeze școli înalte pentru a nu

ajunge și el în șteampurile umede din minele reci, ca mai târziu să fie dascăl în satul natal. Ce sacrificii și speranțe pentru tânărul blond cu ochi albaștri căruia deja îi încolțise în minte poezia.

Școala normală din Oradea, apoi Arad, Beiuș și cea din Blaj au susținut de-a lungul deceniilor lumina intelectualității și cărții transilvănene și nu numai. Primele pregătiri și acumulări în domeniul literar le va face viitorul poet în aceste lăcașuri de cultură. Scopul predecesorilor săi ca și al lui era acela de a ridica nivelul cultural și a scoate în evidență talentele poetice. Se puneau bazele unei orientări noi și moderne a poeziei. Împreună cu directorul Teodor Neș și alți colegi, desfășoară o propagandă culturală și o activitate de culturalizare a zonei adiacente Crișului Repede. În toată această perioadă participă la societăți de cultură, formații artistice, doar datorită talentului, perseverenței și dascălilor de seamă de la liceul „Emil Godju”.

Înclinațiile spre literatură i-au fost depistate încă din liceu de către criticul Octav Șuluțiu. Între 1935-1936, Ion Șugariu este ales președinte al Societății de literatură iar rolul principal era de a promova literatura tânără dezvoltându-și calități de critic de poezie. Debutază în revista „Observatorul” din Beiuș cu poeziile „Doliu”, „Învierea”, „Mi-e sete de viață”, care par o prevestire a ceea ce avea să se întâmple peste un deceniu.

Este un colaborator fidel al revistei „Afirmarea” din Satu Mare între anii 1936-1940 unde apare tot mai des. Câteva dintre poeziile apărute în publicația sus menționată vor fi incluse în volumul de debut „Trecere prin alba poartă” lansat în martie 1938. Odată cu trecerea anilor apar și poezii patriotice sau sociale: „Decebal”, „Minerii mei”, etc.

Poartă prietenii strânse și de durată mai ales cu poeții tineri pe care-i cunoaște la cinaclurile literare, exemplu fiind prietenia cu Gh. Crișan, datorită căruia apărea la Baia Mare revista săptămânală „Cronica”, în 1936. Apar reportaje făcute de Ion Șugariu care scot în evidență activitatea băimărenilor din ultimii ani de dinainte de război. Activitatea și viața oamenilor se rezumă doar la muncă și gospodării și într-o foarte mică măsură la activitate culturală.

Începând cu anul 1938, activitatea lui culturală se intensifică atunci când alte 20 de poezii vor fi cuprinse în ciclul „Fata din iarbă” care ulterior vor apărea în revistele: „Pagini literare”, „Familia”, etc. Tot în această perioadă încearcă să scrie un roman care însă n-a mai apucat să vadă lumina tiparului. Dacă destinul lui nu ar fi fost atât de brusc lovit, poate am fi avut în față romane și poezii scrise de un romancier și un poet complex și prolific, datorită entuziasmului său literar. Acel entuziasm la care se adaugă și patriotismul înnăscut, îl face să se apropie de reviste literare care apar în capitală, care îi propuneau să se preocupe de descrierea pământului satului românesc.

Contribuie cu poezii și cu reportaje despre Baia Mare și Satu Mare la revistele centrale: „Literatura”, „Gândirea”, „Universul literar”, „Meșterul Manole”, alături de M. Beniuc, V. Bârna etc. Apare cu poeme independente în „Convorbiri literare”, poeme finisate, cizelate, care dau dovada maturității sale poetice.

Pentru Ion Șugariu este o perioadă critică în care găsește cu greu timp pentru reportaje sau lecturarea unor cărți, din pricina faptului că cea de-a doua conflagrație se apropia cu pași repezi de țara noastră.

Publicațiile din nord-vestul țării încep să-și reducă aparițiile ori chiar să le oprească, cu toate acestea continuă să scrie, dar de data aceasta cu un dor și mai mare pentru locul natal și pentru munții care i-au fost în copilărie atât de aproape. „Munții mei”, „Satul meu ardelean” sunt o reflectare a dorului de întoarcere acasă.

Pe perioada concentrării în Moldova, face unele notații despre L. Fulga, cel care îi este și un bun prieten, despre S. Cioculescu, O. Cazimir etc. și publică o serie de poezii din ciclul „Santa Lucia”.

Anul 1942 îl găsește ca absolvent al Facultății de Filologie și tot în același an publică al doilea volum al său „Paradisul peregrinar”. Este un an plin de realizări atât pe plan literar cât și social: revederea cu părinții săi, promisiunea de prezentare a viitoarei soții, Lucia Stroescu și vizitarea rudelor și prietenilor.

În anul următor se căsătorește cu Lucia Stroescu, studentă la Facultatea de Farmaceutică, căreia îi dedică volumul de poezie „Santa Lucia”.

Bucuria căsniciei a durat puțin, doar până în 1944, când este din nou concentrat, dar ordinul care îi făcea să se îndrepte cu Regimentul 27 infanterie în Transilvania îi dădu speranța că va reuși să-și vadă părinții, mai ales că treceau la o depărtare de 30 km de casa părintească. Dorința aceasta nu i-a putut fi îndeplinită deoarece Regimentul său se îndrepta spre Ungaria și Cehoslovacia unde aveau să mășăluiască prin zăpadă și viscol prin Munții Tatra.

La 1 februarie 1945 Regimentul 27 infanterie atacă pe direcția localității Brezno, la o oră a dimineții, ora 10, dar inamicul atacă cu artileria și brandurile. Aceasta este ora la care sublocotenentul Ion Șugariu cade răpus de muniția inamică având răni la picioare și abdomen. După o scurtă și intensă suferință se stinge, lăsând în urmă poeme nescrise, lacrimi și durere pentru cei care n-au apucat să-l mai vadă. Viața lui scurtă și tumultuoasă a avut destinul multor tineri care s-au stins odată cu el. Peste sat planează și acum poezia și tinerețea lui, deși s-au scurs de atunci 70 de ani. Bustul său, așezat în mijlocul satului, nu ne dă voie să uităm de el.

O bucată din viața lui petrecută pe front a ajuns și la noi, prin însemnările făcute în scurtul răgaz ce-i rămânea la dispoziție. Este „Jurnalul de front”, care cuprinde dragostea pentru oameni și ura pentru dușmani. Între paginile acestui jurnal se găsește speranța eliberării, dorința de victorie și odată cu ea visurile împlinite.

LITERATURĂ

Col. (r) Iacob ONIGA

Lut sfânt

Am strâns în palmă cu putere,
Bucata mea de lut străbun,
Pe care-au plâns-o cu durere,
Un unchi de-al meu și tata bun.

Pe el a curs sânge șiroaie,
Din trupuri sfinte de români,
Căzuți nedrept prin vechi războaie,
Cu nemți, cu ruși și cu păgâni.

Prin timpuri vechi demult uitate,
Pe sub țărână-au adormit,
Vitejii morți pentru dreptate,
S-avem pământ curat și ogorât.

Din brazda trasă pe ogor,
S-aud și-acum în miez de noapte,
A dacilor povești de dor
Și râsetele lor, în șoapte.

Din lacrimile mele reci,
Ce udă arătura românească,
Aduc omagiu falnicilor geți,
Și pruncilor ce-o să se nască.

C-am adunat în palma-mi istovită,
Istoria acestui neam, cum altul nu-i
Și-am modelat o stâncă plămădită
Din trăinicia și sudoarea lui.

Să fie scut și apărare la hotare,
Ca fiii să ni-i ocrotească de necaz,
Să nu ne piară seminția noastră mare,
Și-acestui brav popor, de neam viteaz.

Mi-e dor de România!

Mi-e dor de România, azi,
Mi-e dor de România, ieri,
Când suferă pădurile de brazi
Mai sărace-n parfumate primăveri.

Mi-e dor de România, mâine,
Mi-e dor de România-n crâng,
De grâul ce miroase-a pâine
Și de copiii fericiți ce plâng.

Mi-e dor de România, toamna,
Mi-e dor de România-n vie,
De scrisoarea scrisă pentru doamna,
Care mă-ndeamnă la... beție.

Mi-e dor de România Mare,
Mi-e dor de România cea „săracă”,
De recolta adunată în hambare,
De cearta dintre frații ce se-mpacă.

Mi-e dor de România Sfântă,
Mi-e dor de România milenară,
De vulturii din vârf de stâncă,
De boala mamei, care dă să moară.

Mi-e dor de România pură,
Mi-e dor de România cea vorbită,
Când fânul adunat în șură
E pat suav pentru iubită.

Mi-e dor de România veche,
Mi-e dor de România Dacă,
De vitejii geți fără pereche
Și oile păscute prin prisacă.

Mi-e dor de România trează,
Mi-e dor de România limpezită,
De florile ce nu se ofilesc în vază
Și ulița din iarna-nzăpezită.

Mi-e dor de România mea,
Mi-e dor de România ce-am visat,
De leagănul de lemn ce m-adormea
Și coasa ruginită să o bat.

Mi-e dor de România cea curată,
Mi-e dor de România-mpodobită,
De portul ce-l purtam odată
Și limba cea română, preasfințită.

Mi-e dor de România, și atât,
Mi-e dor de România ce-o iubesc,
Când înfășor un tricolor la gât
În țara mea pe care eu o stăpânesc.

Mi-e dor de România cea creștină,
Mi-e dor de România rugătoare,
Mi-e dor de vremuri, bune, ce-o să vină,
Când nu vom sta-n genunchi, ci în picioare.

Dor de țară

Mi-e așa de dor de Sfântul Decebal,
De-acel cărmuitor neînfricat și drept,
Mi-e dor de Țara Românească, Moldova și Ardeal
Și-aș vrea pe toate să le strâng la piept.

Plângând să mergem în genunchi la rădăcini,
La Ulpia Traiana Sarmizegetusa,
Să nu mai fim în Dacia străini,
Când i-am avut aici pe Ștefan, Horia și Cuza.

Mi-e așa de dor de limba românească
Cu care mama chinându-se m-a alăptat,
Ca să nu vină alții să ne-o terfelească,
Căci graiul nostru cu sânge-i botezat.

Prin hori și doine ne-am unit pe veci
Având ca martori soarele și luna,
Căci ne tragem seva din vitejii geți
Și-aicea vom rămâne pentru totdeauna.

Mi-așa de dor să fiu ce-am fost cândva,
Acel țăran cu plugul pe răzor,
Când închinându-se, din poală răsădea,
Sămânța bunătații pentru-acest popor.

În straie simple și modest lucrate,
El a murit ca un erou necunoscut,
Zăcând, de-acum, sub cruci neînsemnate,
În vechi morminte dintre Siret și Prut.

Mi-așa de dor să fim din nou uniți
Și-n horă să ne prindem lăcrimând,
Și chiar de-om fi ca Domnul răstigniți,
Prin chinuri să ne apărăm pământul sfânt.

Căci el ne este masă și loc de-ngropăciune,
Pe el copiii noștri au învățat să crească,
Iar când și-au spus în gând o sfântă rugăciune,
Rugat-au pe Iisus ca să ne ocrotească.

UN FEL DE IUDA

Lt.col. (rtr) ing. Milian OROS

Ne adunaserăm mai mulți prieteni la mormântul lui George Pop de Băsești, să-i cinstim memoria. Mi-aduc bine aminte de toate vorbele alese spuse de unul ori de altul, despre marele ctitor de Unire Națională. Totuși, în minte, într-o rezonanță sufletească deosebită, mi-au rămas pentru multă vreme vorbele Lucreției Pop, o femeie în vârstă de 94 de ani, după cum am aflat mai târziu, prezentă și ea la acea întâlnire. Discuția de atunci cu nana Lucreția m-a marcat într-un mod deosebit, poveștile spuse de ea, care erau de fapt amintiri ale unor întâmplări din viața ei mult încercată, reprezentau un tezaur viu al istoriei locale a Țării Codrului. Prin amintirile pe care mi le-a dăruit cu multă bucurie sufletească și care, în acele momente păreau că o întineresc, aflu lucruri inedite despre oameni, fapte și întâmplări petrecute cu mulți ani în urmă la Băsești, „MICA ROMĂ” de la poalele Codrului, renume binemeritat de acest centru politic și cultural cu rol determinant în emanciparea noastră națională. Nana Lucreția cunoscuse personal oameni renumiți ai locului, bunăoară: Elena Pop Hossu Longin, fiica lui George Pop de Băsești, învățătorul Vasile Robu, protopopul Alexandru Achim și îmi vorbise mult despre ei. Povestea de mai jos este inspirată din poveștile spuse de bătrâna codreancă...

***

În ușă se auziră bătăi insistente, iar câinele începu să latre ca și cum ar fi năvălit lupii în staulul oilor. Buimac, cu ochii încețoșați de somn, Mitru s-a ridicat din pat, a aprins un lămpaș cu petrol și, cu el în mână, s-a îndreptat spre ușa de la tindă, întrebându-se ce oare s-ar fi putut întâmpla la ora aceea din noapte. Era cu puțin peste ora trei, după cum observă aruncându-și privirea spre pendula prinsă pe peretele dintre cele două geamuri ale odăii. Lucreția, speriată, a lăsat și ea căldura patului, apropiindu-se de pătuțul de lângă sobă. Câteva clipe i-a cuprins cu privirea pe cei doi copilași care dormeau liniștiți în continuare, apoi, la repezeală, și-a pus o haină pe ea și și-a urmat bărbatul în tindă.

Când Mitru a deschis ușa, era să scape lămpașul din mână, iar Lucreției i se schimonosi fața de frică. Lumina gălbuie cădea peste chipurile a doi bărbați în civil, alături de care se afla și milițianul satului, șeful de post. Acesta, cu arma în mâini, de parcă s-ar fi pregătit de atac, precum ostașul dintr-un tablou celebru al lui Grigorescu, își slobozi vorbele printre dinți:

- De ce nu deschizi, mă, ușa, când bătăm noi în ea?

Vocea lui arăta atâta indignare încât cine l-ar fi auzit ar fi putut crede că la casa lui Mitru, a bate la ușă noaptea pe la trei era ceva firesc, mai ales când era vorba de autorități.

- Cine sunteți de năvăliți așa, în toiul nopții? îngăimă Mitru, surprins de vorbele milițianului, dar și de chipurile celor doi necunoscuți.

Fără să primească vreun răspuns, ci doar priviri amenințătoare, Mitru se simți dat la o parte de patul ZB-ului și cei trei bărbați pătrunseră în tinda casei ca la ei acasă. Unul dintre civili scoase de sub haina de piele o lanternă rusească și o clipă mai târziu o lumină puternică începu să cotrobăie prin toate ungherele casei.

- Bădie, spuse cel cu lanterna, când și unde te-ai întâlnit cu banditul Soponaru?... Spune-ne tot ce știi și nu încerca să ne minți, că noi știm tot, ai înțeles?!

Mitru nu înțelegea nimic... amuțise și nedumerirea i se citea clar pe față. Din muțenie îl trezi o lovitură scurtă în coaste, dată cu colțul patului de armă.

- Spune, mă, că tovarășu'... nu are timp de tine! îl „îndemnă” milițianul, după cum știa el să îndemne.

Incind scurt, Mitru reuși să articuleze printre dinți:

- Nu știi... despre ce întâlnire voroviți...

- Mă, pe noi să nu ne minți, că ai încurcat-o... Știm că ești legionar! se răsti din nou milițianul.

La fel de nedumerit, bărbatul se uită la nevastă-sa, care încremenise lângă soba de mojar din tindă, apoi încercă să lămurească lucrurile, amintindu-și de ceva.

- Oameni buni, acum trei zile am fost la fierăria lui Nuțu, a lui Toader de sub deal, cu calul... că i se desprinsese o potcoavă. Am văzut acolo un necunoscut, dar de vorovit cu el, dacă cela o fost tâlharul căutat, în afară de un „ziua bună!”, să mă trăznească Dumnezeu dacă am vorovit altceva!!!

Deodată jetul de lumină al lanternei se prăbuși peste fața lui Mitru, buimăcindu-l, apoi urmă o întrebare care îl zăpăci și mai mult.

- Ai arme prin casă, ori ascunse pe undeva?

- Oameni buni, ce v-o apucat, ce vreți de la mine? V-am spus și vă spun cinstit că nu m-am întâlnit cu nimeni, că nu sunt legionar și nu am mai pus mâna pe vreo armă de când am fost în armată...

Celălalt civil îl privi pe șeful de post câteva clipe, făcându-i un semn discret din bărbie. Milițianul pricepu ce are de făcut și se execută.

- No, nu-i bai Mitrule, îi spune tu, tăt... așe cum trebe, la post și în altă parte, la Ceu. Fă bine acum și trage-ți o păreche de nădragi pă tine, pune-ți un căput în spate și îi vini cu noi!

Mitru îl privi drept în ochi. La cei aproape patruzeci de ani văzuse și trăise multe, dar niciodată nu se simțise atât de umilit. După război, crezuse că lucrurile se schimbaseră în bine, dar vedea că se înșelase. Totuși, simțea în el o putere lăuntrică, cea pe care ți-o dă adevărul pe care-l știi de partea ta. Cu o voce în care se simțea hotărârea, spuse:

- Vin, de ce să nu vin? Nu-s vinovat de nimic, mă vede Cel-de-Sus!

- Te-a vedea, te-a vedea,... n-ai tu grijă! mormăi milițianul.

- Lăsați-mi omu-n pace, ce vreți de la el? a început să țipe Lucreția, împingându-l cât colo pe milițian, de era să-l dea pe jos, cu pușca lui cu tot. Individul cu lanternă a prins-o însă imediat de umăr și a îmbrâncit-o către soba din apropiere, răstindu-se la ea:

- Ascultă, femeie! Dacă nu te potolești să știi că schimbăm foaia; avem cătușe pentru amândoi! În loc să te rățoiești la noi, du-te mai bine de-i pregătește niște haine de primeneală lui bărbatu-to, că nu se știe cât de repede se va întoarce acasă!

Câteva clipe, sărmana femeie încremeni locului și abia când Mitru o cuprinse în brațe își reveni, lăsându-și sufletul să plângă cu suspine tânguitoare și lacrimi neoprite.

- Lucreția! spuse Mitru cu voce potrivită, dar fermă, ridicându-i ușor bărbia să o poată privi în ochi. Dumnezeu știe că nu-s vinovat de nimic și ne-a ajutat, nu te mai îngrijora. Să ai grijă de copii!

- Mitruț, ce le-oi spune copiilor, sărăcuții?... ce ne-om face fără tine???...

***

S-a întâmplat însă ca la acea vreme, Dumnezeu să fi avut alte grij decât cele ale lui Mitru Pop... Judecătoria din Cehu Silvaniei, după o cercetare sumară, i-a administrat trei ani de închisoare cu executare la penitenciarul Poarta Albă.

Lucreția, convinsă că bărbatul ei nu a fost niciodată de partea legionarilor, a luat drumul Clujului, unde s-a dus să facă recurs la Tribunal. Zilele treceau, se făcuse anul de când Mitru al ei fusese condamnat și procesul nu se rejudeca. Numai sufletul ei știa câte pătimise în acel an. Dar cui era să se plângă? Toți din sat aveau grijile lor. Adevărat, uneori, când o cuprindea disperarea, îi judeca cu mintea ei că ar fi niște fricoși, că lăseseră să vină la conducerea satului niște terchea-berchea, că important era să fii activist de partid, nu să fii om cu judecată și cu frica lui Dumnezeu.

Odată, pe când se întorcea acasă de pe hotar, unde își săpase peticul de pământ semănat cu mălai, se întâlni cu Sabina lui Ioan Mărieș. Sabina, după ce îi dădu binețe, își roti privirea în jur, să se convingă că nu e nimeni prin apropiere să o poată auzi, apoi cu voce joasă, dusă către șoaptă, îi zise:

- Tu, Lucreție, știi cine ți-o pârât bărbatul c-ar fi fost legionar?

Surprinsă de vorbele ei, Lucreția s-a oprit din mers, dându-și sapa jos de pe umăr. Nu avea putere să vorbească, amuțise și aștepta vorbele Sabinei cu ochii arzând.

- Orgașul, activistul de partid de la Primărie! Tu să nu spui la nimeni de unde ai aflat, că apoi nu mai am viață de trăit cu bărbatu-meu. Doar știi că-i om de serviciu la Tribunalul din Ceu și amu, de câteva zile, o aflat de la cineva, ștab p-acolo, lucru aiasta...

- Nenorocitu' dracului!... Mulțam, tu Sabină, din gura me n-a ști nimeni cum am aflat cine mi l-o nenorocit pe Mitruț!

După cele aflate de la Sabina, o bătuse gândul să se ducă acasă la Orgașul, să-i spună câteva vorbe de la obraz, apoi, gândindu-se că nu are cum să dovedească nimic și nu cumva să-i facă și mai mult rău lui Mitru, se gândi să mai aștepte până va primi vești de la Tribunalul din Cluj.

Într-o zi, Lucreția s-a trezit cu șeful de post la poartă.

- Bună ziua, nană Lucreția! o salută acesta, cu ochii pe câinele care-l lătra ca pe un dușman.

- Ziua bună! No... nu vă faceți griji, îi legat!...

- Nană Lucreția, fă bine și vino la post, c-o vinit un tovarăș mare de la Poarta Albă, care vre să vorovească cu matale. Numa' că ai grije ce spui și ce faci, înțelesu-m-ai?

Lucreția a rămas tăcută, privind într-o parte. Și-a șters ochii cu capetele năframei, apoi s-a dus să se îmbrace cu ceva mai de cinste, că de, nu se cădea să apară oricum în fața „tovarășului” de la Poarta Albă.

Ajunsă la post, a fost condusă într-o încăpere nu prea mare, mobilată cu câteva dulapuri metalice lipite de peretele interior. O masă din lemn masiv era așezată lângă geamul protejat cu gratii. Un cuier pom și câteva scaune cu spătar înalt completau mobilierul. Era cuprinsă de frică, iar sufletul îi era ca frunza pe apă. Nu mică i-a fost mirarea când privirea l-a descoperit, stând mai la o parte pe un scaun, pe Orgașul, nepăsător.

Văzându-l, sufletul i s-a-mpietrit și gânduri negre au început să o bântuie. În minte și-a făcut o sfântă cruce, cerând ajutor divin.

La masă stătea un bărbat cam la 45-50 de ani, tuns scurt, cu părul cărunt la tâmple, cu niște ochi vii și o privire pătrunzătoare. Cu o voce coborâtă a invitat-o să ia loc în fața lui, pe scaunul anume așezat acolo..

- Să nu-ți fie frică de nimic, dar să-mi spui adevărul gol-goluț despre bărbatul dumitale, așa cum îl cunoști! Copii aveți?

A trebuit să înghită de câteva ori în sec și să-și ștergă lacrimile cu batista strânsă în pumn, ca să poată vorbi, fără să o apuce plânsul.

- Apoi, domnule dragă, am doi prunci... Îs încă mici și nu știu ce-o pățat tătâne-so din cauza unei javre de om... Când rosti vorbele din urmă, cu o privire tăioasă îl spintecă pe Orgașul de sus până jos. No, spuneți dumneavoastră, cum să fi fost bărbatu-meu legionar când în '37 l-o luat în armată. S-o eliberat în '39, dar în '40 o fost concentrat de unguri, la lucru. Cum să creadă cineva că lui, cu atâtea pă cap, îi putea aluneca mintea la legionari? Io v-oi spune lucru cel adevărat, și să mă bată Dumnezeu de nu-i așe. Vedeți-l pe nerușinatul de colo? Mâna ei se întinse spre Orgașul, apoi întorcându-se cu totul spre el i se adresă:

- Mă, ție nu ți-i rușine de Dumnezeu, că văd că de oameni nu ai? Tu ai fost legionar. Nu te-am văzut io cum umblai pe Ulița Morii, cum cântai cu legionarii? Ba, mă, ți-ai cumpărat pă datorie un palton negru cu fular alb. Ți-ai făcut și freză, că nu știai cum să te dai mai frumos și mai nealcoș! Nu-ți încăpeai în piele, nenorocitul!... Ai învățat imnurile legionarilor și pă tăți îi salutai cu: „Trăiască Legiunea și căpitanul!”. Da, mă, prostu tăt prost rămâne... Ți-ai dat cu atâta oloi de păr în cap că ți s-o scurs pe fularul ăla alb cu care te nelcoșai, de tăte muierile râdeau de tine... Tu cu Tămășenii ați făcut cuiburi legionare... Te-a bate Dumnezeu pentru minciunile spuse și scornite despre bărbatu-meu, nenorocitul!

Străinul o privise tot timpul cu multă atenție, cu un zîmbet șters pe chip. Apoi, când Lucreția termină ce avusese de spus, îi zise cu o voce care aproape părea blândă:

- Ai putea să-mi demonstrezi că bărbatul dumitale a fost contingentul '37?

- Poci și cu martori, dar am acasă livretul lui militar!

- Te rog să mi-l aduci!

Până acasă, Lucreția parcă avea aripi nu picioare. A scos din lada de zestre, aflată la căpătâiul patului, trăistuța în care ținea actele și a răsturnat-o pe masă. A luat livretul militar al lui Mitru, apoi, lăsând celelalte acte în plata Domnului, acolo pe masă, într-o fugă s-a întors la postul de miliție. Cu sufletul plin de speranță, l-a dat anchetatorului, spunând aproape în șoaptă, dar cu tărie:

- No...aiesta-i livretul lui Mitruț!...

Anchetatorul a luat livretul și l-a studiat cu atenție, apoi, după o vreme, privind-o în ochi, a întrebat-o:

- Mai ai ceva de spus în legătură cu bărbatul dumitale?

- Îi nevinovat, domnule dragă!... Băgat în închisoare pă minciuni!... Și-a întors capul spre locul unde știa ca se afla Orgașul, dar acesta nu mai era demult în încăpere.

- Bine, bine, cazul va fi reanalizat! Eu sunt lămurit cum și ce a fost... Du-te acasă, va fi bine, atâta pot să-ți spun acum!...

De data aceasta Dumnezeu a avut grijă, arătându-și fața spre Mitru. Peste mai puțin de o lună, slab, parcă venit de pe cealaltă lume, Mitru s-a întors acasă în Băsești. Nana Lucreția a avut mult de furcă până l-a adus la „forma” normală de... OM!

***

După ce mi-a povestit frântura de viață de mai sus, am întreat-o:

- Nană Lucreția, cu Orgașul ce s-a întâmplat?

- Orgașul, Orgașul... O murit... de vreo trei ani! Așe îi spunea satul, așe era ciufulit, nu știu de ce, că doară orgă în sat, la biserică, nu aveam și nici nu ar fi fost în stare să cânte la o așe minunăție... O știut, însă, să-și cânte minciunile și răutățile la urechile cui dorea să-l asculte... Numele lui adevărat o fost Mureșan Dumitru... Nimic, maică, nimic n-o pățat, așe să zăc, din partea autorităților... Cu oamenii din sat o fost alta!.. Se fereu de el, nu-l răbdau lângă ei, așe ca atunci când îți pierzi cinstea și omenia. După revoluție, ori ce-o fost..., am dat într-o zi nas în nas cu el... L-am rușinat o țără... A lăsat capul în pământ... și mi-o cerut să-l iert pântru răul pă care ni l-o făcut... De parcă răul ăsta o fost doar așe, o vorbă spusă la mânie, nu chinul cela și durerea îndurate de Mitru meu, care i-o mâncat sănătatea pă veci... Nu s-o-ntreat nimeni cine dă sama pântru tăte aieste. Nu știu ce-o fost în sufletul și mintea lui, dar de atunci mă ocolea când mă vedea... Tare mult rău o făcut în sat... o fost un fel de Iuda! Da io, una, l-am iertat demult, să nu mă duc dincolo cu păcat pă suflet...

EXCURSIE ÎN NORD

Ziua de 20 iulie 2022 a fost o zi deosebită, pe care nu o voi uita prea curând. Nu e ușor să organizezi o excursie, cu atâtea obiective de vizitat, precum cea făcută de ANCMRR „Alexandru Ioan Cuza”- filiala Maramureș, condusă de col(r) Costin Gavril, în nordul județului. Obiectivul central al excursiei a fost Muzeul „Memorialul Durerii” din Sighetu Marmației. Mulți dintre cei prezenți știam multe despre închisoarea din Sighet, menită să extermine elitele politice, intelectuale, militare și economice de dinaintea regimului comunist și chiar și pe cele de la începutul lui. După vizita la Memorial, am rămas cu un gust amar în suflet, senzație pe care am exprimat-o și în romanul „CULORILE DESTINULUI”. Mă refer la amenajarea muzeistică a unor zone (celule)

într-o manieră lipsită de profesionalism, care a dus la pierderea autenticității lor. Chiar trebuiau zugrăvite celulele? Dacă existau motive veridice pentru asta, de ce nu s-au păstrat și conservat anumite porțiuni din suprafața unor pereți? În scrijeliturile acelor pereți vizitatorul sigur ar fi simțit durerea sufletelor celor încarcerati.

După Memorial am vizitat alte locuri extraordinare, dintre care amintesc doar două: Palatul Episcopal din Sighet și Biserica Mănăstirii Săpânța - Peri.

Pentru mine, vizitarea Mănăstirii Săpânța „Noul Peri”, la fel ca pentru orice vizitator cu simțire românească, a fost o lecție de istorie veche și nouă, din marea carte a Istoriei României. Am să încerc să fac o sinteză a acestor istorii, în așa fel încât să înțelegem cât mai bine sufletul acestui loc binecuvântat.

Mănăstirea Medievală Perii Maramureșului a fost o ctitorie voievodală a Familiei Drăgoșeștilor, voievozi ai Maramureșului, în localitatea Peri, numită azi Grușevo, aflată pe teritoriul actual al Ucrainei. Mănăstirea a devenit în scurt timp un puternic centru de rezistență împotriva catolicizării și calvinizării românilor ortodocși maramureșeni. Toți cei care de-a lungul timpului s-au aflat la conducerea ei, păstoreau, coordonau și îndrumau preoții din tot spațiul Maramureșului, așa cum era el atunci, cuprinzând și teritoriul maramureșean din dreapta Tisei, alipit Ucrainei după al Doilea Război Mondial.

Vechea mănăstire a fost distrusă în 1703, cu ocazia Răscoalei Curuților sub conducerea lui Francisc Rákóczi al II-lea, împotriva dominației habsburgice, după alte date în 1761, ori 1783, de către Armata Austriacă.

Nicolae Iorga, care a călcat pe ruinele mănăstirii, a scris că aceasta a fost un puternic centru de cultură, unde s-au publicat cărți de cult, traduse în română pentru prima oară, fiind totodată și școală de pregătire a clerului.

Cu binecuvântarea IPS Arhiepiscop Iustinian și la îndemnul preotului Grigorie Luțai, după 1990, credincioșii din Săpânța au hotărât reînvierea Mănăstirii Peri, prin construirea ei într-un loc de o frumusețe rară, la marginea localității Săpânța, de data aceasta în stânga Tisei, la aproximativ zece kilometri în linie dreaptă de locul fostei mănăstiri. În acest fel a fost reînnoată tradiția istorică a vechii Mănăstiri Sfântul Arhanghel Mihail, din Peri, Maramureș, astăzi pe teritoriul Ucrainei.

Mănăstirea Săpânța „Noul Peri” a fost înființată în anul 1997. Biserica ei, în stil maramureșean, este cea mai înaltă construcție de lemn din Europa, având 75 de metri, operă a arhitectului Dorel Cordoș. Crucea, înaltă de șapte metri, a fost placată cu patru kilograme de aur. Turla, vizibilă de la o distanță de cinci kilometri dincolo de Tisa, poate fi admirată astfel de românii din Transcarpatia, regiune a Maramureșului istoric rămasă în Ucraina.

Interesantă mi s-a părut și vizitarea Centrului Cultural Pastoral „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Sighetu Marmăției. Clădirea Palatului Episcopal a fost ridicată după proiectul arhitectului Sandi Gyula (1868-1953) de către Societatea „Adolf Fues et CO” din Beregova (localitate aflată pe teritoriul Ucrainei). Este prima construcție din Sighet în structura căreia constructorul a folosit „fierul beton”. Nu am să mă opresc asupra stilului construcției și nici asupra istoriei privind destinația avută de la inaugurarea din 1 decembrie 1913 și până la reabilitarea și inaugurarea ei ca Palat Episcopal, din 10 iulie 2022, în schimb vreau să subliniez faptul că amenajarea extraordinară a interiorului, cu sală de spectacol, bibliotecă și muzeu, a transformat această clădire, cu un istoric deosebit, într-o emblemă culturală și arhitecturală a Municipiului Sighet, a Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, unică în tot nord-vestul României. Îndemn cu tot sufletul ca cei care vizitează Municipiul Sighet să nu scape ocazia de a păși în această Catedrală a Culturii Românești!

Lăsând obiectivele vizitate la o parte, pentru mine excursia a fost o ocazie să văd dincolo de ele și de peisajul din fața ochilor, să văd sufletul colegilor mei de asociație, cadre militare trecute de ceva vreme la statutul de „pensionar”, dar parcă aflate mai departe într-un fel de prelungire a perioadei numită „activă”, însă cu o rezonanță și vibrație dincolo de ordine și regulamente. Aici ar trebui să înșirui paisprezece nume, dar n-am s-o fac, din același motiv pentru care sub pozele sutelor de încarcerăți trecuți prin fosta închisoare nu

veți găsi niciun nume. Ar fi multe de povestit și o voi face poate cu altă ocazie. Organizarea a fost impecabilă în toate privințele și aduc aici mulțumiri și felicitări organizatorilor. Nu pot încheia aceste rânduri fără să amintesc de contribuția deosebită la documentarea noastră a colegului Ioan Voiță, un pasionat de istorie, „om al locului” de la care, fără nicio exagerare, s-ar putea completa baza de date și informații a obiectivelor vizitate cu un fel de „povestiri apocrife”. Să ne înțelegem, dragilor, până la urmă acestea sunt sarea și piperul pentru vizitatori, asta dacă vrem ca turismul să se ridice acolo unde i-ar fi locul.

EMINESCU

Eminescu este cântul, frumusețea unui neam
Este dorul de lumină, floarea născută pe ram
E iubirea ce-i trăită printre teii înfloriți
Când și plopii singuratici par să fie-ndrăgostiți.

Unii spun c-ar fi bătrânul, cel ce-n basme-i pomenit
Și că-n barba lui cea lungă Luceafărul e-mpletit.
Alții spun c-ar fi un nufăr galben, strâns într-o cunună
Ce privește-ndrăgostiții, blând, sub razele de lună.

Măsurând pe bolta lumii căile atâtor stele
Viața lui a fost lumină, încărcată de mistere
Și, pășind peste uitare, pe Mercur s-a botezat
Un crater, cu „Eminescu”, nume sfânt de neuitat!

DE CE?

De ce toate în lume se nasc și apoi pier?
De ce până și zeii se sting, acolo-n cer?
De ce tot viul pe moarte e clădit?
De ce și infinitul va trece în finit?

De ce se naște umbra din lumină?
De ce durere simți, când nu ai vină?
De ce nu taci, când nu știi ce vorbești?
De ce urăști, când nu știi să iubești?

De ce să te ridici, când ai pierdut?
De ce sfârșitul mereu va fi-nceput?
De ce când ai, vrei tot mai multe?
De ce nu știi nimic din vieți trecute?

De ce?...

NE-AȚI MINȚIT!

Ne-ați mințit și ne mințiți în fiecare clipă!
 O faceți din instinct și neîncetat....
 Când țara a intrat în NATO
 Armata ați transformat-o-n pripă,
 Prin legi și protocoale, pe care le-ați uitat.
 Fără rușine mințiți pensionarii
 Adânc capu-n nisip vi-l îngropați
 Să n-auziți ce spun și militarii,
 Sătui de ordonanțe cu care-i împușcați...
 Azi vă e frică, când rușii bat la poartă
 Vă tremură izmenele pe voi
 Și tare-ați vrea armata de-altădată,
 S-aveți ce să trimiteți la război!...
 De militari vă amintiți la greu,
 Când e război, cutremure ori ape
 Și între-acestea și Bunul Dumnezeu
 Pe ei îi așezați, de toate să vă scape.
 Dar îi uitați când este bine-n țară
 Ajunși la pensie, de ei vă bateți joc
 Ascunși după o Bancă Mondială
 În România ați decis că nu au.... loc!

UITAREA EROILOR

Pe data de 12.09.2023, ANCMRR „Alexandru Ioan Cuza”, filiala județeană Maramureș, condusă de col.(r) Gavril Costin, a organizat o excursie la Oarba de Mureș, scopul ei fiind de-a comemora evenimentele dramatice petrecute acolo, în urmă cu 79 de ani.

În bătălia de la Oarba de Mureș, din cel de-al Doilea Război Mondial, petrecută între 16 septembrie și 9 octombrie 1944, au fost sacrificați 11.000 de soldați români de către sovietici, în condițiile date de evenimentul de la 23 august 1944, când România rupea alianța cu Puterile Axei și trecea de partea Aliaților. Din păcate Armistițiul cu URSS a fost semnat abia pe 12 septembrie, sovieticii tergiversând semnarea alianței. În tot acest timp soldații români erau considerați încă inamici de către Armata Roșie. Imediat după „întoarcerea armelor” a început războiul de eliberare a Transilvaniei de Nord de sub ocupația trupelor maghiare horthyste și a celor naziste. După cercetările făcute de mulți istorici, gestul făcut de sovietici a fost unul de răzbunare, iar evenimentele petrecute atunci la Oarba de Mureș au fost comparate cu cele petrecute la Katyn, unde mii de ofițeri polonezi au fost asasinați de către ruși.

Pe fondul cântecului patriotic „Imnul eroilor”, abia murmurat, din cauza emoțiilor, a fost depusă o coroană de flori. Apoi, despre evenimentele comemorate, au vorbit mulți; amintesc acum doar de col.(r) Gavril Costin, col.(r) Mureșan Constantin Leonte, plt.adj.pr.(r) Ioan Voiță. S-au rememorat evenimente, s-au povestit ori repovestit întâmplări ale acelor vremuri. Cele simțite de sufletul și inima mea, privind cu atenție în jur, le-am cuprins în versurile de mai jos:

UITAREA EROILOR

Era în 44, septembrie, la Oarba
Iar Mureșul neliniștit privea
Și ar fi vrut să își retragă unda
Văzând Katynul ce se pregătea.

„A venit timpul să plătească”,
Spuneau sovieticii, răzbunători,
„Să moară-armata românească
Ce ne-a învins de-atâtea ori”.

Acolo lângă Mureș și pe deal
Pierit-au unșpe mii de Gheorghe și Ion
Din ordinul obscur și neloyal
Al unui mareșal crud, M. Rodion.

Te uiți la monument, la dealul plin de cruci,
Inima ți-e tristă și prinsă ca într-o gheară,
Privirea, din păcate, oriunde o ridici,
UITARE vezi, la fel ca într-o gară...

DE VORBĂ CU NOI

ACTIVITATEA

Filialei Județene Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza” privind punerea în practică a Strategiei Asociației în anul 2022

În perioada de referință enunțată, activitatea organelor de conducere a filialei s-a desfășurat cu respectarea prevederilor Statutului Asociației, ediția 2019, iar Planul anual cu principalele activități, aprobat în cadrul Adunării Generale din 26 aprilie 2022, a fost conceput realist, în concordanță cu nevoile și obiectivele asumate.

Asigurând conducerea curentă a filialei, Biroul Permanent a avut în vedere ca în toate acțiunile și demersurile din perioada analizată să se îndeplinească următoarele direcții de acțiune: afirmarea filialei în cadrul asociației ca principala structură asociativă a cadrelor militare în rezervă și în retragere provenite din activitate în Armata României, din județul Maramureș; urmărirea în permanență a respectării prevederilor legilor și altor acte normative privind drepturile și interesele membrilor filialei și sesizarea celor în drept în situația nerespectării acestora; cultivarea dragostei față de România și de poporul român, cinstirea și elogiarea înaintașilor, eroilor neamului și a armatei, recunoașterea contribuției reale a Armatei de Rezervă în toate momentele importante ale țării; consolidarea colaborării cu structurile asociative ale rezerviștilor din S.N.A.O.P.S.N. din județul Maramureș.

Relațiile filialei cu celelalte structuri asociative ale rezerviștilor din S.N.A.O.P.S.N. din județul Maramureș au avut scopul de menținere a unui climat etic, de informare reciprocă cu problemele nou apărute în domenii de interes comun. Am întărit aceste relații de colaborare prin încheierea unor planuri comune de activitate. Filiala are relații bune cu autoritățile județene și locale în domenii de interes comun.

Membrii filialei s-au implicat prin participarea cu studii și materiale de specialitate la sesiuni de comunicări științifice și publicarea de articole în mass-media centrală și locală. Îi nominalizez în acest sens pe Col. (r) Ioan Bota pentru articole publicate în revista „România Eroică”, pe Col. (rtr) Ionel Corcodel pentru articole publicate în revista „Rezerva Oștirii Române” și pe Col.(r) dr. Mircea Fechete care a reprezentat filiala la sesiunea de comunicări științifice „Retrări istorice XXII” cu un material intitulat „100 de ani de la Încoronarea lui Ferdinand I ca rege al tuturor românilor”. Am participat la ceremoniile militare organizate în garnizoană cu ocazia Zilei Veteranilor de Război, Zilei Eroilor, Zilei Drapelului Național, Zilei Imnului Național, Zilei Armatei Române, Zilei Naționale și Zilei de comemorare a eroilor căzuți în Revoluția din Decembrie 1989. Membrii filialei au participat la adunările festive desfășurate la cercul militar cu ocazia Zilei Armatei Române și Zilei Naționale. Am întocmit un articol dedicat sărbătoririi Zilei Armatei Române care a fost publicat în cotidianul „Graiul Maramureșului”. S-a reușit completarea Sălii de Tradiții Militare a garnizoanei din incinta Cercului Militar cu un stand destinat Centrului Militar Maramureș, un stand destinat veteranilor de război și prin donații ale membrilor filialei, evidențiindu-i pe Lt.col.(r) Alin Mihai, Col (rtr) Iuliu Corneștean, Mr.(r) Vasile Crăciun, Col. (rtr) Traian

Dascălu, văduva Col.dr.Alexandru Pop, Col. (r) Gavril Costin și Plt.adj. (r) Sas Dan Radu. S-a completat ținuta expusă prin donarea ținutei purtate în teatrul de operații de către Lt.col. Vasile Marcel Dreghici - comandantul batalionului 813 Infanterie „Maramureș” și comandant al garnizoanei Baia Mare - participant la 4 misiuni internaționale, cu care avem relații de colaborare foarte bune. S-au completat colecțiile de insigne militare, decorații și colecția de regulamente. Sunt actualizate Monografia filialei și Albumul cu fotografii care immortalizează principalele evenimente din activitatea acesteia.

Disciplina financiară a fost asigurată atât prin competența Col. (rtr) Iuliu Corneștean, responsabilul acestui domeniu în cadrul Biroului Permanent, cât și printr-o coordonare eficientă, la care s-au adăugat verificările și analizele periodice ale comisiei de cenzori. S-au repartizat fonduri pentru ajutorarea membrilor cu venituri reduse unui număr de 6 pensionari; s-au înaintat solicitările membrilor filialei pentru ocuparea locurilor în stațiunile de odihnă și tratament repartizate acesteia; președintele filialei participă la adunările Consiliului Județean Maramureș al Pensionarilor și Persoanelor vârstnice fiind membru în structura de conducere.

Activitatea filialei s-a desfășurat în condiții bune, cu respectarea scopului A.N.C.M.R.R. prevăzut în statut pentru reprezentarea și apărarea intereselor cadrelor militare în rezervă și în retragere și familiilor (urmașilor) acestora în relațiile cu M.Ap.N. și cu celelalte instituții publice, realizând cu prioritate cerințele de protecție socială și militând în același timp pentru promovarea patriotismului și păstrarea tradițiilor naționale și militare.

Colonel (r.) Gavril COSTIN

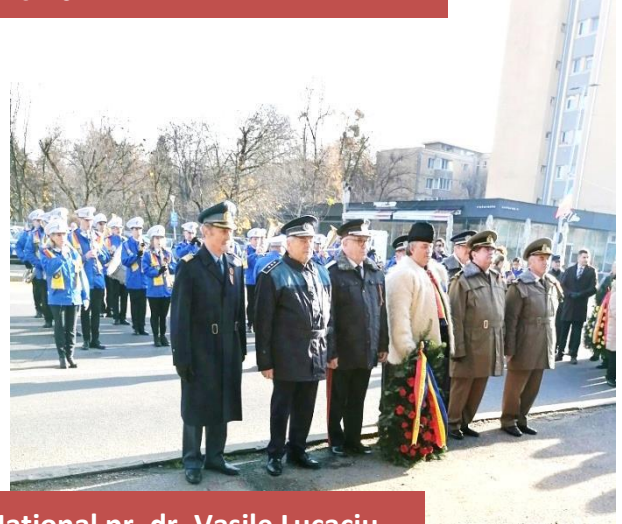
Președintele Filialei Județene Maramureș
a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă
și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza”

ALBUM FOTO ASPECTE DIN ACTIVITATEA A.N.C.M.R.R. „Al. I. Cuza” FILIALA JUDEȚEANĂ MARAMUREȘ

MANIFESTĂRI DEDICATE ZILEI NAȚIONALE A ROMÂNIEI
1 Decembrie 2022

Dezvelirea statuii Eroului Național pr. dr. Vasile Lucaciu

Parada militară

171 ani de la nașterea Eroului Național, pr. dr. Vasile Lucaciu
22.01.2023

Filiala Județeană Maramureș a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrăgare „Alexandru Ioan Cuza” în colaborare cu, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” – Filiala Maramureș, cu Societatea Culturală Patriotică „Avram Iancu” - Filiala Baia Mare și cu Filiala Maramureș „Pintea Viteazu” a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrăgare din M.A.I. a organizat o activitate de cinstire a memoriei marelui luptător pentru unitatea și libertatea poporului român, la statuia ridicată în fața Colegiului Național „Vasile Lucaciu” din municipiul Baia Mare.

La eveniment a participat și domnul deputat de Maramureș, Călin Bota, unul dintre principalii artizani și susținători ai actului legislativ din 8 martie 2022 prin care Vasile Lucaciu a fost declarat Erou Național.

ZIUA AUTOMOBILISTULUI MILITAR

Filiala județeană Maramureș a A.N.C.M.R.R. „Al. I. Cuza” a organizat în data de 1 martie 2023, la Cercul Militar Baia Mare, Adunarea Festivă dedicată Zilei Automobilistului Militar.

La activitate au participat lt. col. Vasile Marcel Dreghici, comandantul garnizoanei Baia Mare și al Batalionului 813 Infanterie „Maramureș”, lt. col.

Onisim Dumbrăvicesan, șeful de stat major al Centrului Militar Județean Maramureș, militari activi automobiliști din cadrul Batalionului 813 Infanterie „Maramureș” și Centrului Militar Județean Maramureș, ofițeri, maiștri militari și subofițeri în rezervă și în retragere din arma „Auto” și invitații acestora.

Aspecte importante din istoria automobilismului militar, istoria industriei automobilistice românești, precum și tendințe în evoluția tehnicii militare din domeniu au fost prezentate de col. (r) Gavril Costin

- președintele filialei jud. Maramureș a A.N.C.M.R.R. „Al. I. Cuza”, col.(r.) Ionel Corcodel și col. (r) Ioan Bota

**ZIUA IMNULUI NAȚIONAL AL ROMÂNIEI
29 IULIE 2022**

**ADUNAREA GENERALĂ ANUALĂ
A FILIALEI JUDEȚENE MARAMUREȘ A A.N.C.M.R.R. „Al. I. Cuza”
20.04.2023**

ZIUA VETERANILOR DE RĂZBOI
29.04.2023

EXCURSIE LA „MEMORIALUL DURERII” - SIGHETU MARMAȚIEI

CUPRINS

EDITORIAL.....	1
ATITUDINE.....	3
MONOGRAFIA Filialei Județene Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere . „ALEXANDRU IOAN CUZA”	3
ISTORIE VECHĂ ȘI NOUĂ	10
STRUCTURI MILITARE ÎN JUDEȚUL MARAMUREȘ	10
ÎNFIINȚAREA PRIMEI BATERII DE ARTILERIE, MOMENT ISTORIC ÎN FORMAREA ARTILERIEI ROMÂNE	17
1 AUGUST - ZIUA TANCHISTULUI ȘI A ARMEI TANCURI ÎN ARMATA ROMÂNIEI	18
PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNE LA CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC	19
CONCLUZII DE ORDIN MILITAR ALE PARTICIPĂRII ARMATEI ROMÂNE LA CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC	22
25 OCTOMBRIE - ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI	24
REZERVA DIN SUFLET	28
ODISSEA UNUI GENERAL	28
ONOR, REZERVIȘTILOR MILITARI!	36
SĂ NU UITĂM CE I-AM FĂGĂDUIT, ETERNITATEA	38
LITERATURĂ	41
<i>Lut sfânt</i>	41
<i>Mi-e dor de România!</i>	42
<i>Dor de țară</i>	43
UN FEL DE IUDA	44
EXCURSIE ÎN NORD	48
EMINESCU	50
DE CE?	50
NE-AȚI MINȚIT!	51
UITAREA EROILOR.....	51
DE VORBĂ CU NOI	53
ACTIVITATEA Filialei Județene Maramureș a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza” privind punerea în practică a Strategiei Asociației în anul 2022	53
ALBUM FOTO	55